

ABONAMENTUL:
 An an . . . 28— Cor.
 6 luni . . . 14—
 3 luni . . . 7—
 Pe lună . . . 2-40
 Pentru România și
 străinătate:
 An an . . . 40— franci
 Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 756.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administra-
 ția.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-
 nepoiază.

Un succes al politicii italiene

Noua fază a războiului

Prin acțiunea flotei sale în marea Egee în fața intrării în Dardanele Italia a luat contra Turciei o ofensivă decisă. Deși guvernul italian n'a făcut pasul care ar fi merit o lăme întregă: forțarea Dardanelor, el a dat o lovitură frumoasă: a împănătat pe turci, a provocat o nemulțumire generală a Europei contra Turciei și a apropiat sfârșitul războiului.

Să vedem într'adevăr care a fost politica Italiei atunci când a decis să strămute centrul de gravitate al războiului din Trilic în arhipelagul turc și în fața strâmtoării Dardanelor.

Războiul italo-turc devenise plietisitor pentru italieni. Sacrificiile mari de sânge și de bani nu erau în raport cu succesele mici ale italienilor în Tripolitania și Cirenaica. Căci indefinitiv italienii n'au isbutit încă acum să facă altceva decât să cucerească, după lupte sângeroase cari durează mai bine de o jumătate de an, câte un picuț de pământ în jurul orașelor Tripoli, Benghazi, Derna și Homs. Tot restul teritoriului — un teritoriu imens față de punctele ocupate — se găsește în stăpânirea arabilor.

Ce s'ar întâmpla dacă noi am strămuta teatrul principal al războiului în apele Turciei europene? — și-a zis guvernul italian. Consecințele ar fi următoarele: Opinia publică din Italia s'ar înviora, ar continua să sprijinească războiul cu mai mult zel

decât chiar până acum. Guvernul turcesc va fi terorizat căci Turcia se va vedea amenințată la ea acasă și va fi silită să ia măsuri de apărare. Prima măsură defensivă ce o va lua Turcia va fi închiderea Dardanelor pentru toate vasele, prin urmare și pentru vasele de comerț.

În chipul acesta însă comerțul unui mare număr de state europene — aproape toate și îndeosebi acelea dela marea Neagră: Rusia, România și Bulgaria — va suferi foarte mult și Europa își va manifesta nemulțumirea față de măsura aceasta a Turciei și va cere guvernului din Constantinopol să redeschidă strâmtoarea.

Socoteala aceasta a guvernului italian n'a dat greș. Totul a urmat așa precum se prevăzuse la Roma. Flota italiană amenințând Dardanelele și bombardând chiar unele din forturi, guvernul turc a comunicat puterilor că interzice vapoarelor de comerț trecerea prin Dardanele. În același timp flota turcească a așezat mine submarine în strâmtoare. De atunci Dardanelele au rămas închise.

Această situațiune aduce mari prejudicii comerțului internațional, în primul rând comerțului Rusiei și României și tuturor acelor state cari cumpără grâne din România, Rusia sau Ungaria. Pe de altă parte situațiunea aceasta creiată de părțile beligerante este în flagrant conflict cu principiile stabilite de dreptul internațional.

Articolul 3 al convențiunii dela Londra (1871) prevede în mod expres că Marea Neagră va rămânea deschisă pentru vapoarele de comerț ale tuturor națiunilor.

Iată deci o situațiune de fapt care jencează din ce în ce mai mult statele neutre și o situațiune de drept care trebuie să jignească marile puteri. Câteva sute de vapoare de comerț și cargoboturi încărcate cu mărfuri sunt nevoite să ancoreze în marea Neagră sau în marea Mediterană, căci nu pot intra în Dardanele. Cercurile comerciale au fost cuprinse de o îngrijorare justă.

Opinia publică în Europa a început să ceară cu o insistență crescândă redeschiderea Dardanelor pentru vasele de comerț. Anglia și Rusia mai ales au intervenit în mod energic la Constantinopol pentru redeschiderea strâmtoarei. Celelalte puteri s'au asociat și ele la această intervențiune. Dar răspunsul Turciei a fost un *non possumus* lămurit: Turcia nu va putea să redeschidă strâmtoarea și să ridice minele până când marile puteri nu vor garanta că atacul Italiei contra Dardanelor nu se va repeta. Or nimeni nu poate garanta aceasta.

Cine este vinovat de această situațiune care cauzează mai multe neplăceri puterilor neutre decât beligeranților? Este oare de vină Italia, care a fost nevoită să atace pe turci în Europa pentru că erau invulnerabili în Africa? Sau este poate de vină Turcia, care se vede constrânsă a-și proteja capitala de un posibil bombardament al flotei italiene prin închiderea Dardanelor și minarea lor? Poate unul din beligeranți să cedeze întâi: italienii să în-

Informațiuni literare

... Poezii (Atelierele Socer, București), 1911. — Prețul 3.50 lei.

Dela volumașul din 1909 („In umbra iubirii”) și la Poeziile din 1911 au trecut... mai mult de doi ani: Poetul a trăit o viață condensată și crescut în 2 ani cât în nu știu câți.

De atunci a crescut, dar de ce a fost în treburile sale tineresc nu s'a lăpădat, nu s'a instrăinat. El a fost mai bun în acel apropiat trecut s'a dus în volumul de Poezii, uneori fără nici o schimbare (Să ții război și Ad vitam aeternam), altele cu modificări care — toate — sunt fericite schimbări, Amintire ce-și zicea Ți-aduci aminte, Amintire care a scăzut dela 5 la 3 strofe, Raiul sufletului).

Dacă aș fi un filolog și dacă Oreste ar fi un poet vechiu, m'ași putea opri aici, aș putea să mă opresc pe aici cu Ți-aduci aminte, aș dovedi că poetul reușește să întoarcă mai vioi la clipitele moarte ale trecutului și să le dea și lor viață nouă, putere și un adaos din puterea sa de astăzi. La ce să aluzi însă aici comparațiile, pe care eu le-am făcut pentru mine și le-am amintit numai ca să dovedesc că am și dovezi reale, nu numai impresii de poetul Oreste crește norocos?

Dealtfel impresiile nu sunt mai puțin reale decât probele materiale. Dacă trebuie să credem pe

filozofii idealisti, impresiile sunt chiar singurele realități cari sunt vrednice de crezământ nestrămutat. Și eu sunt într'adevăr dintre ceice cred cu multă tărie în impresiile lor.

Cei ce vor vrea să controleze impresiile stăruite în mine de poeziile lui Oreste să deschidă întâi la pagina 69, unde începe acel mic ciclu în care se manifestează felul adolescenței lui: Adolescențula înțeleasă că are datoria să fie cine este, să se caute pe sine însuși, să se oprească la ce simte că-i el mai cu fidelitate; și nu se revelează ca fiind un suflet delicat, cu simțire lină, iubitor de ce este lin, armonios.

Se intercea târziu spre casă
 Privind învins de-atât mister,
 Cum luna lunecă în noaptea
 Danzează de lin pe cer.
 Dar de odată o frântură
 De cântec vechiu, suferitor,
 Mai pașnic cu un fum, spre lună
 Se înalță tremurător.

Poezii, cași noi oamenii vieții obișnuite, sunt închisi în „eu”-l lor; iar când ies din el, și ni se arată nouă, ies cu câte un gest, cu câte-o vorbă cărmuită autoritar de acel „eu” gestul sau vorba rămâne caracteristică. Pentru Oreste este caracteristic cuvântul „acela: mai pașnic ca un fum”.

El își cere fericirea de-a nu turbura liniștea și fericirea nimănui; își cere fericirea de-a fi lăsat să-și gaste în pace, lung, intim, sufletul său: un suflet dulce.

Natura, care farmecă adânc sufletele de acest fel, devine și la Oreste o natură intimă: Copacul copilăriei sale se luminează „în taină de iduioșeri stela”; floarea din prea gingașa Către o floare are petale înduioșate pe care un fior le înrumenește ușor; murmurul albinelor place când este mai stins.

Delicateței neturbulente trebuie să se supună și omul; mai mult, și iubita care cât timp o răvânești, este totdeauna supraom. În prag nu s'arată ea, ei a ei „atâta sficiune”; ruga ei este „o rugă desfășurată pe buza ei tăcută”; iar când același vis magic îi unește și unește pe amândoi, el o roagă să nu turbure visul, să nu întrebe nimic, ca să nu se schimbe cumva în plâns, în sgomot.

Așa Oreste: O veritabilă fire lirică, ce acopere cu visuri, cu gingășie și cu liniște tot ce ochiul atinge și urechea aude.

Un candid.

Un candid, dar unul dintre cei care au cunoscut și iubirea. Cum poate fi iubirea unui suflet ca el, este ușor de prevăzut: Ea este, firește, din lumea noastră, dar nu-i de-acele ce zăbovesc cu plăcere în sferele fizice. Iubirea lui nu-și întinează aripele, dar nici nu se pierde în sfere de ingeri nevinovați și reci. Din iubirea lui se vede numai ce sufletul delicat se poate îndupleca să desvălească, și'n noroc și nenorocire. Delicateța către sine este cauza acestui fenomen; delicateța, care s'a salvat până în epoca bărbăției, pe care o încoronează acum cu un idealism sincer.

celeze acțiunea flotei lor, să ridice blocarea, sau turcii să deschidă strâmtoarea și să se expună la un bombardament al Constantinopolului? Evident că nu.

Dar atunci cine este vinovat?

Marile puteri sunt vinovate pentru că n'au prevăzut sau n'au voit să prevadă această întorsătură a războiului jenantă și pentru ele. S'a crezut poate că războiul italo-turc va continua fără ca să aducă pagube și celor neutri. Ei bine: puterile s'au înșelat. Războiul italo-turc a devenit, ca mai toate războaiele, supărător și pentru acei cari stau numai și privesc.

În primul loc este vinovată Germania, care ca amică a ambelor state dușmane ar fi trebuit să impedece ca lucrurile să ajungă așa departe, ar fi trebuit să impedece pe atunci a opune Italiei o rezistență încâpăținată și fără nici un scop. Germania ar fi putut face presiuni asupra Turciei ca să accepte în fine condițiunile puse de italieni. Și dacă Germania n'a făcut aceasta este fiindcă n'a voit s'o facă, fiindcă îi convenea ca Italia să-și fărâmețese puterile în Tripoli.

Italia a observat însă că trebuie s'o lovească pe Turcia în Europa iar nu în Africa. Și italienii nu s'au înșelat. Lovitura aceasta va aduce mult folos politicii tânărului regat italian.

INTERNE

Pacea în Făgăraș.

— Comunicat oficial. —

Comitetul central executiv al partidului național român în ședința sa ținută în Arad a emis pe dd. Nicolae Ivan vicepreședinte și Dr. Iuliu Maniu pentru a interveni la membrii partidului național român din comitatul Făgărașului în scopul restabilirii vieții normale de partid și pentru înlăturarea neînțelegerilor cari în timpul din urmă au stânjenit activitatea partidului în comitatul Făgărașului.

Pentru a satisface acestei misiuni emișii comitetului au sosit în 30 Aprilie în Făgăraș,

unde fiind de față și deputatul cercului Arpaș dr. Alexandru Vaida-Voevod și desbatând toate chestiunile de controversă cu factorii hotărâtori ai societății române din comitatul Făgăraș, au ajuns a fi de perfect acord în toate chestiunile controversate.

În aceeași zi ședința plenară a clubului comitatens din comitatul Făgărașului, a primit unanim și cu mare însuflețire proiectul de rezoluție prezentat în numele comisiei de dl vicepreședinte al comitetului partidului național Nicolae Ivan.

Conform proiectului — constatându-se înainte de toate, că interesele superioare ale neamului nostru și cu deosebire interesele comitatului Făgăraș pretind o solidară și conștientă luptă pentru apărarea ființei etnice a poporului român și a drepturilor sale inalienabile — s'a hotărât:

1. Observarea celei mai stricte solidarități și sprijinirea reciprocă, frățească, în toate manifestațiunile de interes obșteșc, de ordin politic, cultural, social și economic.

2. Continuarea luptei fără preget întru apărarea și susținerea pe toate căile legale a tuturor școalelor confesionale din comitat. Drept aceea toți aceia, cari vor fi în la desființarea școalelor acestora, și prin aceasta la împedcarea poporului nostru în progresul cultural, se vor combate pe toate căile legale și mai ales în municipiu și pe teren social. Tot așa se va urma și față de aceia cari prin denunțări la guvern au mijlocit detragerea congruei preoților români.

3. Deputații cercurilor Făgăraș și Arpaș aleși pe baza programului partidului național român, candidați de comitetul național cu consentimentul alegătorilor, aleși de aceștia cu mare însuflețire vor fi sprijiniți și în viitor în toate acțiunile lor politice, pornite din dragoste către neam.

4. Având în vedere, că prezidentul clubului comitatens d. Jacob Macaveiu a renunțat la postul său de prezident din cauză de morb și rugându-se d. vice-prezident Neculae Borzea să fie din cauza ocupațiilor sale multi-laterale absolvat de postul său de vicepreședinte al clubului comitatens, s'a hotărât reorganizarea clubului central comitatens alegându-se unanim și cu mare însuflețire de pre-

zident domnul dr. Ioan Șenechia, de vice-prezident d. dr. Octavian Vasu, iar de secretar d. Matei C. Jiga.

Ședința plenară a clubului comitatens în vedere, că comitele suprem continuă alina dinea sa dușmănoasă față de interesele obșteșc române și față de instituțiile române din acest comitat, a hotărât unanim îndeplinirea fără amânare a hotărârii aduse anterior, ca toți membrii români ai comisiunilor emise de congreșionul comitatens să-și prezinte abdicera

*

Programul lui Cuvaj. În 30 aprilie s'a ținut în Agram conferința convocată de banul Cuvaj pentru stabilirea și indicarea direcției de activitate a comisariatului regesc. La aceasta conferință au luat parte șefii de secție și funcționarii mai înalți și toți funcționarii dela procuratura și tabla reg. din Agram. Comisarul regesc referindu-se la comunicatul său autoerat din 29 aprilie declară că viața constituțională nu va fi restabilită în Croația până ce nu se va stabili o stare mai normală în viața publică. Constată apoi, că deosebit la aparență s'a restabilit liniștea în Croația și fiindă nici presa nu mai scrie ostil despre uniunea Croației cu Ungaria, a sosit timpul muncii serioase pentru rezolvirea tuturor chestiunilor și problemelor cari au necesitat introducerea regimului actual.

Pentru ajungerea acestui scop se vor publica ordinațiuni, cari vor fi menite să ușureze funcționarea tuturor forurilor și să satisfacă repede trebuințele poporului. Din toate problemele fusă, cea dintâi este pregătirea unor proiecte de legi care pe de o parte să satisfacă adevăratele trebuințe ale poporului și de alta parte să taie rădăcinile de existență ale unor partide lipsite de domnie de muncă serioasă și conduse numai de dorul dominației. Cuvaj își exprimă speranța că în chipul acesta va succeda întărirea și consolidarea relațiilor dintre Croația și Ungaria.

Din cele de mai sus reiese, că absolutismul în Croația va fi susținut și pe mai departe, după spusele d-lui Cuvaj — până la restabilirea stărilor normale, în realitate însă până ce terza va fi în deajuns de pregătit pentru apropiatelelegeri.

*

D-nul Iorga despre serbările dela „Pân Malor”. „Neamul Românesc” ne aduce dela d-nul Iorga următoarele rânduri frumoase:

De obicei sărbătorile noastre, ori cât de cercetate și de strălucite, sunt sterpe. A doua după ce ultimul discurs, sincer sau nesincer, de mai totdeauna frumos, a răsunit în sala banului festiv, după ce s'au închis, pentru visul ochii domnișoarei celei mai frământate de gânduri după balul final, după ce reporterul cel mai

Urmăriți numai câteva momente ale căror realități rămân totdeauna — să se găcească.

Poetul a cunoscut „franezia dulcilor dureri”, și-o mai dorește, și acum, pe ea, aproape, noaptea. La ce:

Iar când în larguri stele noi s'apring,
Când izbucnește ochiul unei pline,
Cu tremurat de fericiri divine,
De mijloc cu nesăț să te cuprind
Și pe obrazu-mi umed de noroc
Să simt arzând obruzul tău de foc!

Sau:

Iar când ne va învinge beția așteptării
Și suflutele noastre cu sete s'or căta,
Cu voia închide ochii și voia înmormânta
În păral tău, în chpa de taină-a sărutării.

Sau:

În urmă te-oi cuprinde cu brațul de mijloc,
Să simt arzând pe față privirea ta de foc
Și trupul tău, de-atăta iubire cald și greu
Va atârna, ca fructul de ram, de brațul meu!

Dar sosi odată și durerea. O aduse „vicleșnugul de copilă.” Durerea ce făcu? Aduse cu ea și gândul atât de apropiat morții? Nu. Aduse numai filosofia. Aduse filosofia „înălțării de-asupra durerii pământești”, filosofie cântată de două ori în *Finis*. Durerea și felul cântării ei sunt semne de recunoaștere. La Oreste ca împânzește și amintirile, dar este cântată și din nemijlocită apropiere. De-

aproape durerea este un trăsnet și este descrisă scurt, în *Aripă frântă*:

Cum rătăceam departe pe întinderi necuprinse,
Învăluit în giolgiul iubirii mele stinse,
Eu m'am oprit de-odată în larguri, nemișcat,
Cu fața înmărmurită spre cer. Acolo luna
Aluneca în noaptea pe drumu-i instelat.
Și-atunci simțind cum toată ființa ni-o străbate
Zădărnicia vieții pustii și sfărâmate,
Am stat înfrânt, supt cerul cu stelele lui reci,
În suflet cu dezastrul distrugerii pe veci!

Va fi fost aceasta întâia și cea mai tare durere; va fi fost alta, a nu știu câta? Cine și la ce să caute? Destul că durerea începe a se scurge în trecut; fața ei începe a se schimba și acum poetul simte trecerea ei prin suflet ca o binefacere. Și poetul și-adaoge din sine un filosof și amândoi închipuiesc și întemeiază una dintre cele mai frumoase poezii ale lui Oreste: *Către durere*, pe care o reproduc întregă:

Tu care-ai pus coroană în jarul frunții mele
Și-ai uns-o, înălțând-o mai palidă spre stele;
Tu ce mi-ai dat sărutul și pacea ta, durere,
Când mă luptam cu mine în ceasuri de veghere.
Și cântam vieții și lumii înțeles.
Tu care, neștiută, te-apropiai ades
Cu mângâieri de soră pe ochiul meu închis
Și cu privirea în lacrimi îmi luminai în vis.
O tu, durerea mea.
Ce clipă-a fost aceea în care te-am văzut
În pragul meu, curată și blândă ca o stea!
Acoperindu-mi ochii cu mâinile-am căzut

Ca în fața Preacuratei, cu fruntea la pământ,
Înspăimântat că în mine trecea un suflet sfânt!
Și-am înțeles atunci că în mine înviașe
Acel de-odinioară cum însuși se visase.
— O binecuvântare țî-se cuvino ție,
Tu ce mi-ai dat sărutul și pacea ta, durere?
Prin glasul meu acuina străbato cu putere:
O binecuvântare țî-se cuvino ție!

Gândul ajuns la maturitatea momentului fixat în *Către durere* este gând larg și mai gând desfăcut de egoismul omului ce-l născu, pe ce nu va aștepta mult până să-și înlindă am în toate părțile unde-l ademenește vre-o problemă de unde-l isbește vre-o impresie. El se va simți toată viața omului, poetului. Astfel fu și Oreste capăta orizont. Fie el în fața mării, stele, pe lacul larg, în singurătăți; fie el și cer sau în pădurea grandioasă; fie-i casa sau pacul în mijlocul câmpiei, fie păstorul din sau prorocul din pustie, dela sine și dela ei aruncă ochii departe și leagă viața de cadrul tins al naturii. Este parcă ar așeza întâi un punct și ar trage din el o largă circumferință plină mult aer, de vază în depărtări și adâncimi, de tința de-a-i da gândirii drum, vânt, sbor. Este sigur atitudinea unui viitor cuceritor de zonturi.

Poeziile dela începutul cărții se așează toate în schema descrisă. Și schema se îmbracă bogăția primului ciclu: *Pe țarm*; în duioșia nată a păstorului arab din *In stepă*; în atențiu

romie și-a făcut și el raportul, — se trece la or-
linea zilei. Doar vre-o căsătorie fericită sau nenor-
ocită dacă rămâne ca să adevărate aminte părților
interesate serbările pe care le-a dat în entare loc
cultare societate culturală.

Așa e la noi, așa e în Ungaria.

Cu serbările dela „Petru Maior”, societatea
tinerilor din Pesta, lucrurile au fost alfel, și
nici trebuia să-i pară bine de această schimbare.

Șagheșcu, „Ilustrata Sa” Șagheșcu cel cu
„buze valahă” și cu leafă de profesor universitar
și inspector, a făcut întâi un lucru bun. Rectorul
Universității, un german, l-a delegat ca să repre-
sente onorabilul judec-maghiar al învățătorilor su-
permi din regatul Ungariei. Omul era gata să se
dădă: stătea în reverența lui de gală, cu mâna pe
santă. De ce să nu fie bine primit? Ori unde
să facă intrarea în vre-o școală, corpul profeso-
rului și-a făcut datoria de a saluta, ospăta și com-
plimenta pe zise „Ilustrate”. De ce n'ar fi așa
și între studenții cari vor avea nevoie poate și ei
de reverențe așa de puțin Reverendului?

Și nu, studenții nu l-au vrut. Mai bine au
măritat sedința festivă. Și au josit chiar prin-
tăcească. Căci sedința festivă ar fi însemnat poate
ca la „Junimea” din Viena, dară nu cearta dintre
cele două curente politice, măcar obișnuita demon-
strație a unor elemente zgomotoase și grandioase.

Masa comună a fost însă caldă și priet-
nească. Și a răsunat sau, mai bine, s'a stabilit de-
finitiv ideea internatului tinerimii românești din
capitala Ungariei. Și cei dintâi bani s'au și sub-
scrie, — destui ca să dea cele mai bune speranțe
că într'un termen relativ apropiat clădirea se va
și înălța, pentru cel mai mare folos al nației în
timpul de astăzi și în cele viitoare.

De acum rectorul poate include societatea
„Petru Maior”, ca focar de „agitație valahă”. E
în puterea lui, dacă nu în dreptul lui. Dar ni-
meni nu va putea împedea pe tineri de a locui
împreună, departe de cafenele și de înrăturile lor
de zgomot și de lene, într'o bună frăție națională,
fără deosebire de neam și unii, de Ardeleni, Bă-
năreni și Ungureni, de feciori de domni, de feciori
de popi și de feciori de țerani. Și, dela un capăt
până la altul al adăpostului sfințit cu îndoită a-
ghiazmă valahă, numai sunet de „buze valahă” se
va auzi.

O serbătoare simplă și secundă a fost acția
din Pesta. N. Iorga.

*

Alegerile comunale din Viena. Marți au
fost alegerile comunale în curia a doua. În cercul
al doilea au ales doi liberali, în cercul al treilea
patru creștini-sociali, în cercul al nouălea patru
creștini-sociali, în cercul al treisprezecelea doi cre-
știni-sociali, în cercul al optsprezecelea un creștin-
social și în cercul al nouăsprezecelea un creștin-
social. Marți s'au ales de toți 12 creștini-sociali și
2 liberali. În curia a doua creștin-socialii au pier-
dut 4 mandate câștigate de liberalii cari au pactat
cu socialdemocrații.

de a se măsura cu mărima ce-o contemplă în
Supt cer:

Iar sufletu-mi tremurător
Sta ca un vultur, când pe ceruri
Larg aripile își desfășoară...

Și schema se mai îmbracă cu *Ruga prooro-*
cului, a cărui „palidă frunte a fost umbrată de
durere”, dar care așteaptă netulburat de ură, tă-
cut, supt cerul larg, ca Domnul să-i deschidă pă-
mântul fâgăduit. *Ruga proorocului* îmi pare întâia
poezie obiectivizată pe deplin și în care recu-
noșc totuși pe Oreste: așa ar fi fost el, dacă ar fi
fost proorocul regelui sale.

Poetul care se are atât de mult în a sa pro-
prio putere; a cărui pasiune e tare și mlădă, nu
guralivă și ușoară; care alege cuvântul și pentru
că nu iubește exhibiția nestăpânită a sentimentu-
lui, nu numai de dragul cuvântului distins; care
și potrivește vorba cu portul, vrea să fie un ales
și al formei.

Oreste vrea; și reușește să aibă un stil lim-
pede, cu elan, argintuit cu sonorități de cult tri-
umfător al formei.

G. Bogdan-Duică.

„Desteaptă-te române” scris cu sabia

Din prilejul duelului din Viena

Ca neam cucerit și stăpânit, în mo-
narhia asta, noi românii am suferit, în cur-
sul vremii, tratamentul care se rezumă,
pentru secole mai îndepărtate, la persecu-
ția și disprețul străinului. Ura lui se ivește
în chip manifest numai după ce am înce-
put să ne afirmăm și să ne exercităm,
chiar în dauna unor privilegii, drepturile
noastre omenești și politice naționale.

Ne rămâne totuși mângâierea, că odată
cu ura dușmanului, dacă nu înaintea ei,
se naște respectul lui, pe care dacă reu-
șește aproape sistematic să-l disimuleze, îl
manifestă, însă uneori, fără voie, prin frica
cea sfântă și făcătoare de minuni...

Căci nu numai îndulcirii moravurilor,
datorite civilizației moderne, trebuie să
mulțumim viața noastră mai... tolerată și
atitudinile mai... europene din partea mul-
tora dintre compatrioții noștri; ci faptului,
că înaintașii noștri, au tras câteva dangi
roșii în paginile istoriei țării acesteia...

Totuș, prezentul, cu miile lui de
dovezi, ne silește să recunoaștem că
n'am ajuns nici măcar la jumătatea dru-
mului în străduințele noastre de a cuceri
și apăra drepturi și de a ne face respec-
tați, ca popor, de impetuoșii noștri compa-
trioți privilegiați politicește. Fiind-că, dacă
față de clasa noastră cultă, ura lor se mai
potolește, ori se îmbrobodește în haina pe
care i-o împrumută fiecăruia veacul; față de
popor, față de sătenii noștri, ura lor, în
forma în care se manifestă, amintește vre-
muri dinainte de 1848. Din tratamentul,
care se dă în multe părți sătenilor noștri,
— îndeosebi celor ce nu pricep limba lui
Arpad — la diferitele oficii publice, mai
lipsește bătaia pentru ca să putem zice,
că 1848 trăește iarăși, prin moravurile, prin
nedreptățile lui...

Dar dacă în sulețele atâtor compa-
trioți maghiari se instăpânește încă chinul
șovinismului intolerant de câte-ori îi atinge
ecoul unui strigăt de vicață românească,
nu putem să ne mirăm îndeștă cum se
pot deslănțui în societatea germană din Au-
stria asemenea instincte pe cari le știam
de mult desrădăcinate — și, cu totul!...

Într'o bună zi, o mână de studenți ro-
mâni bucovineni cântă într'un restaurant
din Viena cântece românești — și între ele
înmul nostru național. O grupă de nemți
— studenți și funcționari — dela altă
masă protestează împotriva cântecului ro-
mânesc și pretind ca el să înceteze. Lucru
straniu, că valahii nu se mulțumesc, ci iau
ei ofensiva... Și, spre a răspunde îndrăsneli
și ofensei aduse, unul dintre studenții ro-
mâni, d. *Dimitrie Rusu*, ducându-se la masa
cu impertinența, cere satisfacție cu sabia...

Fiindcă la răspundere curajul probabil
era mai mic decât la faptă, a trebuit ca
cererea, după un răstimp, să fie repetată.

Neavând încotr'o, studenții germani a-
leg dintre ei pe un încercat mânător al
săbiei.

Duelul a și avut loc luni, 29 aprilie,
în sala societății „Hubetia” a studenților
germani.

„Rând pe rând — ni-se scrie — primi bie-
tul neamț câte-o rană pe obrazul drept, pe cel
stâng, la bicepsul mânei drepte, pe abdomen —

iar la sfârșit o adâncă rană peste ochiul și ob-
razul drept despicându-i pleoapele în două, în-
cât e amenințat să-și piardă ochiul. Își face im-
presia că pe fața lui sunt scrise cu sabia toate
notele lui „Desteaptă-te Române”...

De câte-ori se va uita în oglindă și va ceti
acele note, îi va suna în urechi melodia acelu
marș valah, pe care nu-l va uita și nu-l va opri
nici odată când îl vor mai cânta românii.

De sus, de pe un părete, unde era atârnată
icoana lui Bismark, acesta privea încercat cum
studentul valah îl ciopârcea pe bietul neamț, în-
vățându-l melodia lui „Desteaptă-te Române”
dără un nou metod pe care îl recomandăm și
studenților ardeleni, ca să-l aplice, când se cu-
vine, poroditei lui „Arpad”...

*

Faptul că frații bucovineni au știut
luni, în capitala Austriei, să răspundă cu
atâta grabă și cu atâta hotărâre imperti-
nentei străine — ne umple de mândrie!
Și, dacă ori-ce obraznicie față de pacifica
manifestare a vicții noastre românești ar
primi în viitor corecțiunea pe care a dat-o
d. *Dimitrie Rusu*, — acest demn urmaș al plă-
ieșilor lui Ștefan — studentului german,
i-am învăța în scurtă vreme pe toți străinii
să ne respecte precum îi respectăm.

Gestul acesta de demnitate națională
— și el nu numai cu sabia se poate face —
trebuie să intervie ori-unde, atunci când se
trece hotarul!

Se putea ca d. *Rusu* să fie cel biruit.
Gestul său rămânea, însă, tot așa de demn,
tot așa de frumos! Fiindcă s'au mai primit
râni pentru limba românească, dar limba,
și pe calea asta, a intrat în drepturile ei!

D-lui *Dimitrie Rusu* îi trimitem sa-
lutul nostru!

EXTERNE

Unde se află flota italiană? Cea mai mare
parte din vapoarele flotei italiene, cari au bombar-
dat forturile dela intrarea Dardanelor, cazarma
din Bathy, și insula Samos s'au refugiat la Ta-
rent. Actualmente se mai află în marea Egee o
diviziune de crucișătoare sub comanda contra-ami-
ralului Presbitero și care se compune din vasele:
Pisa, Analfi, San-Marco și mai multe alte vase
mai mici.

Flota italiană, care a mai rămas este
concentrată lângă insula Astropolis pe care italie-
nii au ocupat-o pentru tot timpul războiului. In-
sula Astropolis este situată la sudul mării Egee
și dispune de două puncte foarte potrivite pentru
adăpostirea vaselor de război. O parte din vasele
rămase încredinșază în toate direcțiile în apele tur-
cești. Cu ocuparea insulei Astropolis, flota italiană
a obținut un punct strategic însemnat pentru ob-
servațiunile de ordin maritim, năvitor și cu deose-
bite important pentru poliția mării.

Asupra acțiunii celei de-a doua diviziuni a
flotei, compuse din vasele Regina Margherita, Pe-
nedetto Brin, Emanuele Filiberto, Ambraglio di
Ssint Bon, cum și asupra acțiunii flotei condusă
de ducele Abrezză, nu se știe nimic precis. Se
crede însă, că și aceste părți ale flotei italiene s'au
retras. Dacă această versiune s'ar adevări, ar fi
încă o dovadă, că Italia este pe punctul de a re-
nunța la acțiunea ei în apele turcești, ceea ce ar
contribui mult la liniștirea spiritelor în toată
Europa agitată de groaza unei conflagrațiuni ge-
nerale.

Diviziunea I, pusă sub conducerea vice-ami-
ralului Viale și compuse din vasele: Vittorio Em-
manuel, Roma, Napoli și micul crucișător Coatil,
cum și diviziunea II-a, pusă sub conducerea vice-
amiralului Amero d'Asta și compusă din vasele:
Francesco Ferruccio, Varese, (despre care se anunță
din Constantinopol, că ar fi fost scufundat în a-

pele turcești) și Garibaldi — se află acum în Tarent.

Până acum Italia s'a ales din acțiunea ei în apele turcești cu avariarea crucișătorului Francesco Ferruccio și a două torpiloare.

Trei vase au fost făcute incapabile de luptă.

Dacă se va mai confirma și știrea scufundării crucișătorului Varese, atunci vom înțelege și mai bine cauza îndărătniciei turcilor și a politicii disperate a Italianilor.

Tratatul franco-spaniol. „Wiener Allgemeine Zeitung” anunță, că tratatul franco-spaniol întinpină mari greutate.

Ocuparea văii „Uvergă” de către spanioli e de natură a întrerupe chiar în mod definitiv tratativele dintre aceste două puteri.

Spania insistă, că această vale să-i fie lăsată ei, iar Franța refuză deocamdată categoric.

În Madrid, ca și în Paris, dispoziția cercurilor interesate este dintre cele mai pesimiste.

Date istorice cu privire la Creta. Am publicat în numerii trecuți despre o declarație a regelui Greciei făcută unui ziarist și despre prinderea deputaților cretani de către un vas de război englez și credem vor fi de oare-care interes câteva note cu privire la istoria politică a chestiunii, care pare a fi în ajunul unei întorsături decisive.

Cretanii, după războiul pentru libertate al Greciei, s'au răscolat în diferite rânduri contra Turciei. La 1848, 1856, 1866—1869, 1876, 1896—97, 1906 populația cretină din Creta a proclamat prin revolta ei dorința neatârării de Turcia și a unirii cu Grecia. La 1908 cretanii au proclamat în mod solemn unirea cu Grecia. Dela această dată ziarul oficial al insulei apare ca o anexă a „Monitorului oficial” grecesc, mărcile poștale poartă inscripția „Hellas”, Camera este deschisă în numele regelui George al Greciei, miniștrii și funcționarii depun jurământul în numele regelui George, justiția împarte dreptatea tot în numele lui, iar steagul grecesc fâlfăie deasupra tuturor clădirilor publice.

Prima manifestare a noului guvern așa zis revoluționar a fost trimiterea unei telegrame regelui Greciei prin care îl asigură de devotamentul cretanilor. Și, de atunci toate decretale ce emană dela guvern sunt date în numele regelui. Deși în legăturile internaționale s'au trecut sub tăcere aceste manifestări ale cretanilor, totuși puterile n'au renunțat la punctul lor de vedere, care se rezumă, când o soluție definitivă implică prea multe greutăți, în formula așa de mult utilizată în lumea diplomatică *statu-quo*. Puterile au declarat, însă, la 1908, cu prilejul adunării naționale din Creta, că „unirea cu Grecia depinde numai de ele și că marile puteri ar fi dispuse să dispute cu bunăvoință chestiunea, dacă ordinea va fi restabilită în insulă”. Consulii aflători în insulă au tratat cu guvernul cretan și cu aceasta au consacrat noua situație creată. Puterile declară, însă, că mărcile Greciei și cuvântul „regatul grecesc” aflătoare în corespondența ce le-o adresează cretanii, constituie o negare a convenției dela 1908, care a stabilit formula *statu-quo*, care trebuie să prezideze la administrația insulei. După aceasta formula insula rămâne sub suveranitatea sultanului, iar steagul turcesc trebuie să fâlfăie mereu în Creta deși insula este pusă sub protecțiunea puterilor.

Autonomia Cretei nu se manifestă decât prin dreptul ce-l are insula de a avea propria ei administrație, care stă în directă legătură cu puterile și cu țările străine. Este sigura concesie pe care au obținut-o cretanii după anii de continuă zburzătură pentru unirea lor cu Grecia.

Insula a rămas tot jucăria formulei dela 3 aprilie 1905, care spune, că puterile „nu au nici ele dreptul de a anexa insula și nici dreptul de a autoriza pe alții s'o facă”.

În această situație insula rămâne și de acum înainte teatrul surprizelor, cari izbucnesc de obicei când puterile sunt ocupate cu chestiuni mai presante și mai grave.

Revoluția în Maroc. Între ambasadorul francez din Fez și între generalul Moinier, comandantul trupelor franceze în Maroc s'a iscat cu ocaziunea răscoalei din Fez o diferență de păreri, cu privire la măsurile, ce au trebuit să se ia pentru roprimarea răscoalei. Moinier a dorit ca să se ia măsurile cele mai energice și grabnice, realizarea acestei dorințe însă tot a zădărnicit-o ambasadorul cu faptul său moderat. Regnauit pentru apărarea opti-

mismului său a publicat un raport despre răscoală, în colorile cele mai favorabile. În acesta el zice, că răscoala n'a fost făcută la îndemn străin. El vede motivul răscoalei în faptul, că trupele sultanului n'au fost mulțumite cu solda lor. Guvernul francez, cât dă pe acest optimism s'a văzut acum, numind pe generalul Liautey de rezident general în Maroc, în loc de-al numi pe ambasador. Liautey, nou numitul rezident va pleca în cursul săptămânei viitoare cu o mare escoartă militară, la Fez, unde i-se fac mari pregătiri pentru o primire cu mari festivități.

Din St. Nazaire se telegrafiază: că crucișătoarele „Loire” și „Condé”, precum și 5 contratorpiloare au plecat spre Maroc.

O altă telegramă din Oran spune că filiala franceză pentru serviciul de știri din Taurirt anunță, că trburile dintre riul Muluya (riul ce desparte Algirol de Maroc) și capitala Fez au ținut adunări în repetite rânduri și au hotărât să-și unească puterile în Msuni bazbah, care dominează drumul, ce duce din Tazza spre Fez, ca să poată împedeca înaintarea francezilor.

Dezvoltarea flotei engleze. În ședința de marți a parlamentului englez în cursul desbaterii bugetului, mai mulți deputați au criticat intențiunea guvernului, de-a rezerva plusul bugetar de 6 și jumătate milioane fonți pentru acoperirea eventualelor trebuințe ale flotei, în loc să-l folosească pentru acoperirea datoriilor.

Deputatul Austin Chamberlain a făcut și o interelație în senzul acesta, la care ministrul de finanțe Lloyd-George i-a răspuns:

Guvernul nu voiește să dispună în direcția aceasta de plusul bugetar odată, pentru că nu se cunoaște ce influință a avut greva muncitorilor asupra venitelor de stat și a doua-oară pentru că sa dat admiralității în anul trecut 600.000 fonți sterlingi. Considerând, că nu se știe încă ce sume sunt necesare pentru flotă, e foarte greu a hotărî acum în chestia aceasta, fără ca să nu fie riscată provocarea unei mari nenorociri.

Lordul Churchill, primul admiral a arătat că preliminarul bugetar s'a făcut, presupunându-se că statele celelalte nu-și vor mari în anul acesta programul pentru flotele lor. Totodată a declarat, că dacă celelalte state își vor schimba programul, atunci va veni cu noi pretensiuni în fața parlamentului, pentru că reformele aceste pot avea o influință ponderoasă, și cum crede și oratorul, vor și avea asupra programului Angliei.

Scrisoare din Iași

Amânarea inaugurării statuei lui Cuza. — Conferința a d-lui profesor Neculai Iorga. — Concentrare conservatoare?

Iași, 16 aprilie st. v.

Așadar inaugurarea statuei lui Cuza s'a amânat din nou. La istoricul statuei, care e destul de lung și așa, va trebui deci să se mai adauge un capitol: al amânărilor; pe lângă celelalte — a îndiferenței, a urii și a reconștinței învingătoare. Totuși — e mai mult ca sigur — nu credem ca acest istoric să se mai prelungească. Inaugurarea va avea loc irevocabil în zilele de 20 și 21 mai.

Dacă vechiul comitet n'ar fi predat o primăriei, desigur că statuia ar fi fost desvălăită în ziua de 3 mai. Neavând însă cine să se ocupe mai în deaproape cu stabilirea programului festivităților și primăria fiind ocupată mai mult cu rezolvirea altor chestiuni edilice, mai intervenind apoi tulbură situațiune politică, care îi preocupă pe cei mai mulți — desigur, că serbările n'ar fi reușit pe deplin. Constituirea marelui comitet s'a făcut prea târziu și 3 mai bate la ușă.

La discuțiile din ziua de 14 aprilie au luat parte: I. P. S. Sa mitropolitul Pimen, D. Greceanu primarul, d. colonel Mladian, d. N. Gane, d. căpitan Pallade, d. col. Langa, d. adv. Mavrodi și d. Gr. Gheorghiu-Putna, delegatul comitetului central al Ligei Culturale.

S'a ajuns la hotărîrea, ca aceste serbări să aibă loc în zilele de 20 și 21 mai, și pentru că secțiunile Ligei Culturale să nu fie împiedecate de a asista, d. Gheorghiu-Putna va supune, în dezbaterea comitetului central al Ligei Culturale, părerea că congresul ce trebuia să se țină la Constanța să aibă loc la Iași. Acest congres va contribui să dea serbărilor din Iași un fast și mai strălucit, căci pe lângă delegații celor 72 de secțiuni ale Ligei, se

vor putea alipi și delegațiunile de săteni care județ. Va fi în Iași o aglomerație mai fost niciodată.

O nouă consfătuire a comitetului a avea loc în palatul mitropolitan, sub preș. I. P. S. Sale mitropolitului, în ziua de 17 aprilie.

„Societatea ortodoxă a femeilor române Iași”, constituită abia de patru luni, își dă luptă să realizeze într-o măsură cât mai largă scop pe care-l urmărește. În acest scop a înființat câteva secțiuni parohiale cu bibliotecă, iar acum se căzuște din răsputeri să cădă cât mai curând, pe un loc situat în cartierul colina și dăruit de mănăstirea „Prodrom” Sf. Munte, o școală froebeliană.

Pentru adunarea fondurilor necesare a nizat pentru Duminecă 15 april o „după” artistic-literară”. A cântat foarte frumos comitropolitan și au jucat cu multă vioiciune, cu un mare entuziasm, elevii școlii normale de vățători, dansurile noastre naționale.

D. prof. Neculăe Iorga, care a venit de curești în urma invitațiunii societății, a ținut de o oră și jumătate, o conferință despre „ortodoxismul la români” — ce a fost stabilită de d. H. Stahl și va apare de sigur în șură sau în „Neamul Românesc Literar”.

Am încercat totuși să scot câteva note strălucitoarea formă de expunere, neașteptat propieri de cuvinte, neîntrecuta putere de a emoționa veșnic nouă, cari puneau stăpânire plină pe simțurile celor ce-l ascultau — mă să încrenesc adesea cu creionul în mână și uit datoria.

Mă voi căzni cu toate acestea să recon pe cât va fi cu putință, firul principal al conferinței care i-a însuflețit magistrala conferinței.

Scopul conferinței nu este cătuș de puț a face catolicismul, care ca și ortodoxismul își rațiunea lui de existență în locurile unde îl ra împrejurările, ci să se discute chestiunea, dacă de o propagandă energică ar fi în interesul naliității noastre să schimbăm ortodoxismul ca formă apuseană a creștinismului, catolicismul testantismul sau altceva.

Statul nostru, din punct de vedere industrial și comercial, se afirmă ca o colonie a Germaniei iar organizația instituțiilor noastre culturale tocmai ca și în Apus, deși avem cu totul alt voi. Cu alte cuvinte sub toate raporturile a nem Apusului — și atunci, ne spun propagand de ce n'am reprezenta aci, „la porțile Orientului” spiritual apusean și sub raportul religios?

La reușita propagandei se adaugă și că pe când preoții ortodoxi sânt în contact cu credincioșii, preoții catolici n'apar în fața blicului, trași pareă de niște sfori nevăzute, pentru a-și îndeplini îndatoririle sacerdotale.

Nu contra catolicismului — ultima formă dominație a Romei asupra lumii — trebuie ridicăm, ci în contra a celor cari, pe tema de cismului, se apucă de făcut intrigi josnice în mea biserică. De-asemeni greșesc, dovedim că nu sunt buni români, preoții uniți din A cari, venind în țara noastră, se duc să officie biserici străine — căci, ei vin din părțile unde mâinii sunt slabi, pentru a slăbi pe românii cari sânt și mai slabi.

Reușesc adesea silințele propagandiste pentru motivul, că sunt mulți români care place să se afirme la orice ocazie că nu sunt mândri. Hrana sufletească o găsească aceștia în brica mondenă a cutărui jurnal străin de la Incât nu e de mirare că aceștia, numai de mentalității că părintele predicator Mitrofan Popescu, cari officiază în limba română, nu așa de bine ca Păre H., trec la catolicism. nu știu că Dumnezeu fuge de modă, cum ei de Dumnezeu! Căci aceștia strică nu numai tolicismului pe care-l îmbrățișează, pentru a modă, ci și creștinismului în genere.

Și precum mișcarea din 1906 n'a fost contra culturii franceze, ci în contra înstrăin — cari nu erau prin aceasta nici români nici cezi — tot așa dacă propaganda îndrăznească Apusului în materie religioasă va da naștere mișcări de împotrivire, aceasta nu se va în în contra catolicismului, ci în contra acelor prin trecerea dela ortodoxism la catolicism m prezintă nici o formă nici alta, ci sunt păgă.

Se poate acum întreba: ce avem vreun tiv să ne desertodoxim?

Papalitatea a dovedit și deunăzi, în cazul epi-scopiei gr-catolice maghiare din Ardeal, că nu-și sacrifică interesele ei (ungurii un întreg popor ca-lic, trăgând mai greu decât o mână de români) pentru ale noastre. De aici o învățătură, că nu e bine să legăm interesele noastre de ale al-ora, cari, nu le pot avea decât pe acelea.

Și ca să ne facă să trecem la catolicism, propagandiștii încep să ne argumenteze pe tema celor patru puncte. Dar argumentele au valoarea numai în sine, nu și *de fapt*. Și sufletul nostru românesc nu se poate împăca cu raționalismul lor, care nu e un ciasornic, care dacă rămâne în urmă și nu pui la „avance” sau dacă o ia înainte îl pui la „retour”.

Sonoritățile neașteptate ale sufletului vor în-totdeauna sonoritățile mecanice, fie ele cât de perfecționate, ale instrumentelor. Și ac-cu adevăr îl putem aplica și în domeniul pedago-gic și în cel al religiei — căci, noi nu credem pentru argumente.

Înainte de a se fi născut credințele religioase, au fost națiunile și nici odată o credință religioasă n-a putut distruge o națiune.

O credință conține anumite elemente morale; dar elementul intim și esențial este bunătatea și idealismul.

În câmpul pînă al egoismului creștinismul n-a fost la început decât o simplă cruce, pe care cei mai buni au împodobit-o cu ceea ce aveau înșii mai curat în suflete.

Cum credeți, că națiunile cari pun veac de veac împrejurul crucii, munca, jertfele și suferințele lor, vor schimba o credință pentru alta?

Poporul nostru, luptând și suferind, și-a dat singur ortodoxismul — și el nu-l poate pă-răsi...

De vre-o câteva zile orice observator mai atent a putut menționa faptul, că gazetele „Opini-ă” conservator-democrată și „Evenimentul”, organ conservator, fac economie de săgeți când e vorba să polemizeze.

Dar de eri se creditează, din ce în ce mai stăruitor, zvonul că am fi în ajunul unei concen-trări conservatoare. Poate până la apariția acestor știri ea va fi un fapt împlinit.

Știrea a produs senzație în cercurile politice.

St. P. Moldovanu.

Situația monarhiei

— Ședințele delegațiilor —

În linii mari și expresive, ministrul de externe austro-ungar, contele Berchtold, a făcut marți, în fața celor două delegațiuni o diagramă favorabilă despre situația poli-tică externă a monarhiei. Contemplând aceste linii, trase cu vigoarea unei mâini stăpâ-nite de intenții sigure, simțim cum pe încetul sentimentul de neliniște ce ne cuprinsese în fața presemnelor de nesiguranță univer-sală cu cari s'a fost anunțat anul acesta, începe să se risipească, dând loc unei sen-zații de încredere în sortile unei dezvoltări pacifice a continentului.

Încă nu s'a stins ultimul accent al declarațiilor lui Sassanov, care a știut să așeze într-o lumină mai clară intențiile po-tice ruse, și declarațiile contelui Berchtold vin acum să intensifice bunele așteptări ale popoarelor dornice de mai multă sigu-ranță în prevederile lor.

Liniiile cele mai tari în expozeul con-telui Berchtold au fost acele cari ne pun în perspectivă menținerea legăturilor de prietenie ce au existat și există între mo-

narhie și statele din jurul ei. Vedem că întreita alianță se bucură pentru multă vreme de garanța unui perfect acord de interese, care nu poate fi amenințat nici chiar de războiul pornit de Italia și care va fi salvat între orice împrejurări, cu atât mai ușor cu cât interesele celorlalți mari factori, și în special ale Franței și Angliei, gravitează spre acelaș punct de generală siguranță, care este păstrarea ar-moniei în Orient.

În realizarea continuă a acestei ținte îi revine — o spune contele Berchtold — o colaborare însemnată, în special *statului român*, care stă sentinela neclintită la gurile Orientului și se bucură de multă conside-rație a puterilor. Și contele Berchtold — am văzut — a reliefat cu multă claritate necesitatea unor durabile și prietenești le-gături între monarhie și România.

Existența unor asemenea legături involvă necesitatea unei politici interne fericite în mo-narhie. Și se pare că noul îndrumător al sortilor monarhiei va profesa în acest scop principii mai salutare decât înaintașul său Aehrenthal. Ar fi și timpul suprem și con-ducerea politică a regatului fraților noștri va trebui să-i evidențieze monarhiei din ce în ce mai mult această necesitate. În politica internă a monarhiei este reclamată de mult energia unei mâni înțeleghătoare și ea trebuie să se anunțe încă înainte de ce haosul creiat de politica maghiară im-perialistă ar putea să ia proporțiile unei inevitabile distramări a temeiurilor de existență.

Împrejurarea, că d-nul Berchtold, dim-prenună cu colegul d-sale dela armată, d-nul Auffenberg, cere înfăptuirea reformelor mili-tare așa cum le cunoaștem și n'au recuno-scuit încă marea primejdie ce ele ascund pentru viitoarea dezvoltare a statului ungar, pare a desmița așteptările bunilor prieteni ai monarhiei, — avem totuș cuvinte să mai așteptăm, căci o conducere înțeleaptă poate să găsească încă la timp mijloacele de pre-venire a urmărilor unui pas greșit.

Cât de răscolite, de fluctuante și de primejdioase sunt stările interne în monar-hie s'a văzut și din interpelările făcute în delegațiunea austriacă în chestiunea abso-lutismului din Croația și s'a văzut că și răspunderea acestor stări cade tot în sar-cina politicii ungurești.

Dăm la vale cititorilor noștri un raport despre evenimentele mai însemnate din de-legații, ca și până când vom reveni asupra lor să-și poată face singuri o imagine gene-rală a situației.

Continuarea ședinței de marți.

Am dat în numărul nostru de ieri mo-mentele mai însemnate dela începutul șe-dinței celor 4 subcomisii ungare. În cele următoare vom prezenta în rezumat discursurile celorlalți doi miniștri comuni, al mi-nistrului de război și al celui de finanțe, precum și discuția ce s'a încins, îndeosebi în urma vorbirii lui Bilinski.

Discursul lui Auffenberg.

„Dela ședințele din urmă ale delegațiilor încoace, schimbări esențiale nu s'au efectuat în ar-mata comună și în consecință numai puține au de adăugat la cele spuse atunci. Singură chestiunea subofițerilor merită să fie menționată. În răspunsul ce l-am dat la o interelație ce mi-s'a adresat cu privire la chestiunea aceasta, am accentuat că tre-buie să mișcăm toate pietrele pentru creșterea unui corp corespunzător de subofițeri. Cu ocaziunea asta îmi iau voie să vă fac cunoscut că proiectul refer-itor la înființarea corpului de subofițeri l-am înai-ntat deja ambelor guverne. Amândouă aprobă prin-cipiile fundamentale ale proiectului, care odată rea-lizat va înlesni mult introducerea *serviciului de doi ani*. Dovadă interesul ce l-am avut întotdeauna față de reforma militară”.

Vorbirea lui Bilinsky.

Reținem din discursul ministrului de finanțe următoarele:

„Multe sunt încă de făcut în Bosnia și Her-țegovina mai ales pe terenul cultural. Umplerea atâtor lacune reclamă o muncă uriașă și chietuoli nesfârșite. Instituțiile culturale lasă încă prea mult de dorit. Până acum s'a urmat tot programul cel vechiu, adică ca în fiecare an să se înființeze câte 20 de școli noi. Dar am constatat că atâta nu ajunge; trebuie să înaintăm cu pași mai repezi. Am hotărât deci ca în anul acesta să ridicăm 30 de școli, iar în cei următori din an în an tot mai multe.

Trecând la chestia pădurilor, spune că s'au ivit anumite neregularități. La plângerile ce mi-s'au înaintat, țin să răspund următoarele. Când s'au vândut pentru prima dată pădurile, țara era cu to-tul înapoiată. Pe atunci era o adevărată jertfă să rischezi o astfel de întreprindere. Pe timpul când s'au încheiat contractele de exarendare, prețul lem-nelor era de tot scăzut. Astăzi nu mai putem schimba condițiunile, în cari s'au făcut contractele, ne vom îngriji însă ca replantarea pădurilor să se realizeze cât mai curând posibil, iar exploatarea să se facă rațional.

Ministerul nostru e de convingerea că în ce privește relațiunile etnice, toate 3 popoarele țării să fie tratate loial și după dreptate, adică sârbii, croații și muzulmanii deopotrivă. Funcționarii să nu scape din vedere că e o datorie sfântă a lor, ca zi și noapte să fie sfătuitoarii și sprijinitorii drepti și credincioși ai poporului. Întru toate să fie conduși de principiul, că *funcționarii sunt pen-tru țară și popor, iar nu țara și poporul pentru funcționari*.

Vorbind de bogăția Bosniei în cărbuni și minerale, ministrul accentuează trebuința sprijini-rei și încurajării întreprinderilor industriale, până în momentul, când locuitorii singuri se vor ști a-comoda împrejurărilor și vor fi în stare să lucreze independent.

Discuția.

Apponyi nu e mulțumit cu împrejurarea, că ministrul de externe și-a rostit discursul în limba germană și excepționează și unele expresiuni ale ministrului de finanțe, prin cari — zice — ar fi vătămat legi sancționate în dreptul public. *Win-dischgraetz*, spre surprinderea tuturor, infierează în cuvinte pătimașe mișcarea iredentistă a italie-nilor și cere lămuriri cu privire la înarmarea Ita-liei, făcută peste voia aliaților.

Contele *T. Batthyányi* critică organizația ac-tuală a comisior delegațiunii. După părerea lui, nu are nici un rost, ca în ședința plenară să se discute aceleași chestiuni, cari au fost desbătute odată în comisii. Cere diplomației austro-ungare să intervină și la guvernul Italiei pentru deschide-rea Dardanelor. Atrage atențiunea ministrului Bilinsky asupra mișcării trialiste din Bosnia, pro-testează în contra amestecului guvernului și parla-mentului austriac în afacerile Croației.

Mai vorbește *Mezőssy* și contele *Tisza*, acest din urmă insistând mai mult asupra intereselor monarhiei în Balcani.

Spre bucuria damelor din Arad și jur s'a deschis filiala magazi-nului de dantele din Bu-dapesta, în Arad, bule-vardul **Andrássy nr. 20**, unde se găsește un foarte bogat asortiment de cele mai moderne mă-tăsuri, dantele, evidele, decoruri pentru haine, mănuși și ciorapi! — **Prețuri ieftine!**

Sedința delegației
austriace.

În aceeași zi, la orele 3 și 45 după amiază s'au întrunit și delegații austriaci în ședință plenară. La ședință ia parte și prim-ministrul Stürgkh. Președintele Dohernig parentează în cuvinte elogioase pe decedatul ministru de externe, Aehrenthal. Se trece apoi la desbarea chestiunilor dela ordinea zilei.

Chestia Croației.

Delegatul Cingria, luând cuvântul, infierează procedura ilegală a guvernului ungar în Croația și în urmă prezintă o moțiune de următorul cuprins:

„Având în vedere, că prima condițiune a tranșacțiunii e păstrarea intactă a constituțiunii în ambele state — condițiune care prin numirea comisariatului război a fost înfrântă, — luând apoi în considerare împrejurarea, că Croația formează, în sensul tranșacțiunii croato-ungare, o individualitate de drept public cu totul aparte, care însă stă în necorințabil cu statul ungar, suspendarea constituției într-o parte atinge și constituția celeilalte părți și în fine în urma faptului, că au trecut deja 3 luni legale pentru convocarea dietei provinciale a Croației, — mandatul delegațiilor parlamentului comun croato-ungar nu mai poate fi privit ca legal:

Să hotărască delegațiunea, că nu poate trata cu delegații lipsiți de mandat ai parlamentului croato-ungar cât timp nu va fi restabilită viața constituțională în Croația și cât timp Croația și Slavonia nu vor fi reprezentate în număr corespunzător.”

În aceeași chestiune interpelează și delegații Simiei și Sasteruisi.

În comisia financiară, după vorbirea lui Stürgkh și după ce ministrul Aeffenberg repetă expunerile făcute în delegațiunea ungară, se primește proiectul de indemnizare. Se respinge propunerea lui Pittoni ca indemnizarea să fie votată numai pe o lună. Asupra propunerii lui Cingria se va pronunța plenul delegațiunii austriace.

Atacuri împotriva d-lui Aeffenberg.

În ședința de ieri, miercuri, a celor patru subcomisioane ungare, deputatul kossuthist *Dezsy Zoltán*, făcând cuvântare foarte agresivă, a reînprospătat evenimentele care au pricinuit căderea contelui *Khuen-Hédervary*, zicând că cel care a zădărnicit cunoscuta „rezoluțiune” încheiată de partidul guvernamental cu partidul kossuthist a fost ministrul de războiu Aeffenberg. Prin „rezoluțiune” nu s'ar fi adus nici o atingere prerogativelor suverene ale monarhiei și zădărnicierea ei vadește încăpută în sfera politică a cercărilor austriace împotriva ungarilor. — crede oratorul. Ministrul Aeffenberg e exponentul curentelor antimaghiare în monarhie, dar — zice oratorul — las să vorbească despre aceasta contele *Tisza*, care a declarat nu de mult că fără „rezoluțiune” nu poate să fie înțelegere cu Austria.

Oratorul nu spune, că de atunci părerea contelui *Tisza* par a se fi schimbat și, de încheiere, propune, ca delegația ungară să reprobe în modul cel mai categoric procedul generalului Aeffenberg.

Delegatul guvernamental *Isschutz* a luat apărerea d-lui Aeffenberg.

Vorbitor delegatul jeshist contele *Baththyány*, apoi contele *Tisza*, care declară că nu mai este oportună azi o discuție asupra „rezoluțiunii”, căci ar păgubi numai noua stare de lucruri în politică. Roagă pe *Dezsy* să-și retragă propunerea, de caniva nu dorște respingerea ei din partea delegației.

Azi, joi, membrii celor două delegații vizitează școala militară de aviațiune, unde vor fi primiți de ministrul Aeffenberg și călăuziți pe la toate hangarele.

„Solomonarii” noștri

Budapesta. 1 mai.

Socot, că ar fi potrivit să ne ocupăm nițel cu „solomonarii” noștri. Mai deunăzi s'a plâns adecă unul dintre ei, — d. Gavril Todică, spunând, că noi români nu știm prețui talentele noastre și că suntem mici de suflet, așa că pământul nostru nu e prielnic pentru floarea esotică a — inventatorilor și a personalităților științifice.

Ne place să ne fâlim — s'a vădit asta cu prilejul serbărilor dela Blaj — că avem și noi inventatori — și individualități științifice, cari pot sta alături cu cei răsăriți din sânul popoarelor culte din apus. Da! ne palce să ne fâlim cu ei la ocazii de paradă, dar — când ni se cere să punem încrederea noastră în străduințele lor — ne pricopsim preferind pe străini. Sau nu așa a pățit-o d. Gavril Todică cu descoperirile sale, „solomonarul” I. Corbu cu teoria sa cosmogonică, și poate mai rău aviatorul nostru Aurel Vlaicu cu fostul ministru de război Nicu Filipescu.

Iar ca lista „solomonarilor”, cari înzadar bat la poarta noastră, să fie completă, dați-mi voie să vă istorisesc povestea celui mai nou „solomonar”. —

În numărul de Paști al ziarului arhișovinist „Pesti Hirlap” un oarecare K. I. inginer de mașini a scris un articol despre telegrafia fără sârmă. (A kábeltelegráfjáról). Se face amintire în acel articol despre străduințele încoronate cu succes ale tehnicilor din Ungaria de a perfecționa telegrafia submarină. Patriotul K. I. se fâlește cu tot dreptul, că și pe tărâmul acesta au desfășurat — maghiarii — o activitate științifică recunoscută — patrioții *Gáli Béla* și *Maier Ágoston*. Pentru a vădi aceasta autorul acelu articol spune următoarele:

Acești ingineri au avut mai multe propuneri cu privire la construirea de cablu modern submarin, care înlesnește telegrafia și telefonarea la distanțe mai mari; ca să poată telegrafia în același timp pe o sârmă mai multă înși — ceea ce mărește importanța telegrafiei submarine față de telegrafia fără sârmă a lui Marconi. Se reduc taxele, se mărește considerabil circulația telegramelor și a convorbirilor telefonice...

Presupunând că Maier Ágoston e român, am încercat să primesc informații și asupra activității sale științifice și am aflat, că d-sa, cece face o cinste științei maghiare — e român, fiul învățătorului G. Maier din Sebeșul săsesc. E inginer la poșta din Budapesta. Trăiește retras „în lumea planurilor sale” în laboratorul, poștei lucrând necontentit spre gloria științei maghiare.

Despre activitatea științifică a inginerului Augustin Maier am aflat, că a scris

mai multe articole în revistele de specialitate „Electrotechnische Zeitschrift” din Berlin și în „The Electrician” din Londra.

În anul 1907 a apărut în „Electrotechnische Zeitschrift” studiul său „Über Mehrfach-Fernsprechen”. În acest studiu dă seamă asupra invenției sale „telegrafice și telefonice multiplă”. Propune, ca în locul curentilor constanți să se folosească curentii alternativi. Prin acest mijloc în același timp pot telegrafia și telefona mai multe persoane, fără cea mai mică conturbare. În mai multe articole succesive a arătat, că prin mijlocirea curentilor alternativi se poate telefona până la cele mai mari distanțe, ceea ce cu curentii constanți nu se poate.

După metoda dlui Maier în linia telefonică atâți curentii alternativi se introduc, câte conversații vom în același timp. Fiecare curent alternativ e mijlocitorul unei conversații, iar la finea liniei curentii se despart în mașina de percepțiune, prin ce se despart și diferitele conversații fără să se altereze.

Invenția d-lui Maier a avut răsunet în lumea științifică. În anul 1909 savantul american Mr. Weinberg a propus în „Electrotechnische Zeitschrift” întrebuintarea sistemului Maier. Inginerul american Squier a și pus în practică invenția d-lui Maier, așa încât astăzi invenția d-lui Maier este întrebuintată în țara dolarilor. Notez, că cu problema telefoniei fără sârmă s'a ocupat și românul Vasilescu-Carpen.

Pe lângă tot conservativismul societăților de cablu submarin invenția dlui Maier câștigă teren pe zi ce merge...

Până aici informațiile mele autentice...

Povestea d-lui Maier încă este o dovadă, că nu ne putem plânge, că nu am avea oameni, cari să știe impune pe țara noastră științele practice. Avem. Nu-i știm însă prețui. Ideile, planurile lor nu le putem înfăptui. Străinii exploatează neputința noastră, ei seceră rodul ce răsare pe brazdele noastre.

Fondul școlii greco-cat. confesionale
din Nima

Primit din partea dlui G. Manu parohul comunei Nima, care a dat alarma, apelând pentru ajutor spre mântuirea școlii confesionale române din Nima, amenințată cu distrugerea din partea guvernului, următoarele:

„Le fondul cultural, pentru susținerea școlii greco-cat. române din Nima” a mai dăruit suma de 50 cor. Magnificența Sa Domnul canonic din Gherla Ioan Velle. M. O. D. Precup din Rebrîșoara 2 cor. Pentru cari frumoase daruri li-se aduce mulțumită publică generoșilor donatori. Total 52 cor.

George Manu

Sumele anterioare:

I. subscripție	cor. 74	fl. 40
II. subser. lista dlui stud. niv. Cornea. Lei 116.60	cor. 109	—
III. subcripție	70	—
	Cor. 253	fl. 40

La care se adaugă suma

actuală cor. 52	—
	305 fl. 40

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operază și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electrofiză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m

Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume.

Muțumind donatorilor pentru ofrandele lor de până acuma, le amintim încă odată, că peste 2—3 luni va sursa ultimul termen în care se mai poate spera, că școala brașovenilor din Nîmă mai poate fi salvată și rugăm publicul să nu treacă cu vederea sfertările unor bărbați atât de inimoși...

Sumele se pot trimite la ziarul nostru s'au pe adresa sfinticii sale: com. Nîmă (Szolnok-Doboka).

Ruina Săcelelor Brașovului

Contribuțiuni istorice

— Continuare. —

II.

Conlocuitorii Ciangăi au de toate, bănci, reuniuni de consum, de cântări, de teatru, de lectură, biblioteci, reuniuni pentru săraci, de pompieri, de meșterii, de economii, de înmormântări etc. etc., cari toate alături și mână în mână cu administrația străină, tot a lor, lucrează neconștient în diferite feluri și chipuri la de-ființarea noastră. Ei se bucură pentru menajarea intereselor lor proprii, șoviniste, de sprijinul deosebit al statului, la susținerea bisericilor și a mai multor școli puternice elementare, cu câte 3—7 puteri didactice, a unei școli speciale de economie, a unei mari școli civile de ambele sexe. Se bucură de sprijinul faimoasei reuniuni „Emke”, pentru susținerea grădinelor de copii. Dispun de bugetele comunale, pe lângă altele, pentru plantațiune; pavajele, betonarea și canalizarea propriilor drumuri. Dispun în fine, de fânatele, holdele și pădurile comunelor și, în îmbuibarea asta mare, conștii de situație, în fața celui mai de frunte român din sat, fie preot, fie învățător, ei, la orice ocaziuni, n'au decât rânjele batjocuritoare, dela cel dintâi, până la cel din urmă factor, hornar ori drumar Pregătită în școala curentului nou, vajnici ostași ai „ideii”, tinerimea maghiară, feciorii de stat de azi, a ajuns până acolo, că îți aține calea pe drumul de țară, când te cobori dela Predeal, te inzultă în nămeaza mare, noaptea, la lumina felinarilor dela răspântie, în fața crâșmelor gălăgioase, te schinjuie de moarte. Se știu doar atâtea cazuri. Al lui I. Odor profesor, al călugărului-preot Șeitan, ambii din Turcheș și locuitori în București. Al lui Ioan Moldoveanu, al unei femei din Cernatu, mai recent, al alteia moartă pe drumul Satulungului etc. etc.

Românii secelei n'au nimic. Nu fac și mai ales n'au făcut nimic pentru legitima lor apărare. De vre-o câteva luni ahea, din inițiativa preoților mai tineri, există de sigur nu cele mai necesare, dar salutare, o reuniune de înmormântare și una de cântări. Din depărtare, n'am avut putința să le pot cunoaște mai de aproape, în tot cazul, aceasta însă nu alterează întru nimic cele cuprinse în aceste articole.

Am fi orbi, când n'am recunoaște, că acțiunea dușmănoasă sistematică a prietinelor noastre de odată, la secolul nici astăzi nu deșteaptă, cum ar fi prea firesc, o reacțiune demnă și în aceeași măsură, care să-i salveze. Ei sunt, din contră, atât de înceți, că mai drept se pare, că nu mai au mândria, care le-ar impune-o aceasta.

Pe ei guvernul, care deține puterea statului nu-i iubește, nu-i subvenționează, ei n'au jandarmi, administrația, ca pretutindeni nu și interesele lor le apără. Se știe foarte bine. Cu toate aceste nu văd ei și nu înțeleg ael anachronism pentru zilele noastre, de a mai sta impasibili, sub scutul unei biserici numai, cu vechile ei povești și exemple de resemnare și a unor școli atât de slăbite, cu câte 1—2 învățători, ori chiar învățătoare.

Nu voi mai înșira acele idei măntuitoare, cari au readus prin stăruința popii Tanda satul Sărăceni la bunăstare, de secolul nebăgat în seamă. Și, nici voi reproduce cartea părintelui Simu, despre comuna Viitorul. Ne rușinează deopotrivă lipsa de înțelegere ca și cea secetă de idealism, când vom ști, că aproape nimic din toate acelea nu există în Săcele. Dintre toate armele moderne econo-

mice-culturale, însoțiri-reuniuni, cari să le desrăbiască viața, s'au ales azi, ca o crudă ironie la situație, cu o reuniune de înmormântare! Nici o altă activitate extra bisericească, nici una extra-școlară!

Spre ilustrarea stărilor din Săcele, cari dă de rușine și întreagă administrația și controlul consistenței cu organele sale cu tot, adaug aici un lucru, aflat nu mai demult de cât în sărbătorile Paștilor. Și anume: S'a surpat în satul nostru T. vr'o 3—4 metri din zidul ce împrejmua cimitirul bisericii. Comitetul parhial, natural, a dispus ridicarea lui. S'au chemat dar zidarii săcui. Acelaș comitet însă, constat cu multă compătimire, a votat în acelaș timp mai multor membrii din averea bisericii și diurne, în suma exhorbitantă de 300 cor., în decurs de câteva zile, numai pe motivul ridicul, cică, să supravegheze lucrările unui zid atât de bagatel. Și, la câte-va săptămâni, acelaș comitet apoi, trimite pentru reparația altarului acelaș biserici, liste de subscripții prin țara românească! În vreme-ce, înaintașii, părinți și moși, ne-au ridicat în fiecare sat câte două biserici, înșiși cărând nisip și apă, lemne, var și cărămidă, fiecare gratis. Ba alături de brașoveni au ridicat tot în forma aceasta până și falnicul gimnaziu românesc dela Brașov. — Cât de elocvent grățește acest fapt, ceace ne-a făcut și ne face să credem, că în Săcele și astăzi este încă multă inconștientă, că dacă s'a făcut ori se și face câte ceva bun, acela este mai mult numai fătul întâmplărei.

„Va tot curge apa pe părta — scriam în 1909 la „Țara-noastră” din Sibiu (nr. 22) — cine știe...?!, până când își va cunoaște fiecare locul său și partea sa de muncă; e mult pân' departe spre soare-răsare! Azi, nu putem vorbi de vr'o acțiune sistematică, afară de a Asociațiunii, nesprajinită de multime. Un spirit îngust, materialist întâluștii în toate părțile. O viață de tot comună, fără griji, fără muștrări, fără nici-un interes, decât cel personal, a rezultat deplasare, lipsa de energie, judecată tulbură, bolnavă, utilitaristă...” și, constatam atunci, foarte nimerit pentru a se repeta cât mai des și ori când, ca și azi, că: „Până când nu se va auzi de pe amvonul bisericii — stăruitoare povești și pilde în legătură cu explicarea sf. evanghelii și a cultului divin, pilde amăsurat împrejurărilor și trebuințelor timpului de azi, înlocuind astfel — măcar și mai rar căzania veche, cetită monoton și într'o răsufare, pe sărite, numai să fie în vreme ce poporul, dedat să se distreze în acest timp, se mișcă, se razină, se schimbă pe dreptul, iar femeile urmează vecinicii lor șopot. Și, mai presus de toate: până când „cei chemați” nu-și vor cunoaște chemarea, zadarnice, voi visuri și „viitor de aur”, zadarnice ori și ce așteptări spre progres; poporul nostru tot numai de întâmplare va fi condus la „pământul făgăduinței”, ca și până acum!”

(Va urma)

Radu St. Mircean.

Corespondență de pe Murăș.

Tipăriturile românești. — O glumă proastă de april. — În așteptarea unei zile solemne.

Aproape în fiecare săptămână cetese în diferite foi despre cazul că: se tipăresc lucrări românești în tipografi străine, și o foarte frumoasă lupta ce o duc foile; durere însă, mai sunt și astăzi persoane cari parecă nu înțeleg rostul vremii.

Chiar în săptămâna trecută am văzut o convocare a „Reuniunii învățătorilor din arhidieceza gr.-cat. de „Alba Iulia” și „Făgăraș” despărțământul „Reghin”. Eca subscrisă de d. I. Suciu ca președinte, și Romul Cătărig inv. Gurghiu ca secretari. Convocarea era tipărită în tipografia lui Rudolf Burghard în Szászrégen.

Dacă acei doi învățători nu ennose nici o tipografie românească își iau permisiunea să le recomand câteva: tipografia „Carmen” (Cluj), „Tipografia Nouă” (Orăștie), tipografia „Concordia” a „Românului” (Arad), etc. etc., și mai pe urmă

„Tipografia arhidiecezană” din Blaj, Sibiu și Arad, ei ce ziceți fraților? n'ar fi mai bine ca puținul câștig să intre la un românec decât la Burghard? Ați văzut cu câtă dragoste v-a publicat „Românul” convocarea pe larg. Vă rog să nu luați în nume de rău ac astă observare. Se poate ca să fie o simplă scăpare din vedere dar ea totuși dovedește că ne lipsește acel spirit de solidaritate națională care la alte popoare a trecut în obicei și se manifestă până în cele mai mici acte.

O veste senzațională se lățește pe aici în prima săptămână a lui april. Se spunea, că părintele Crișan din com. Apataia tăiașe cu briciul gâtul servitorului său.

Precum era de prevăzut, e știut doar că veștile rele se lățește cu mult mai repede decât cele bune — ea s'a lățit în toate părțile.

Peste puțin însă, părintele care era crezut că se află în închisoare preventivă, a fost văzut la Reghin și astfel s'a constatat, că este numai o glumă din cele proaste de 1 april.

Una și poate cea mai veche comună în acest ținut: Deda — va avea în 3 iunie st. n. o serbătoare pe care mulți o așteaptă, — se va sfârși pompoasa biserică zidită din murea atâtor suflete..

Biserica e zidită de vre-o patru ani și de atunci urmează încontinuu lucrările decorative sub abila conducere a preotului Ioan Volă. Biserica e cea mai frumoasă biserică de pe Murăș, are în frunte un turn, alături de el alte două turnulețe mai mici; la mijloc cupolă și deasupra altarului iarăș donă turnulețe. Pictura este de Vasady Károly, iar arta decorativă de firma: „Rétay și Benedek” din Budapesta.

Am pomenit numai în trecut biserica, rezervându-mi a face descrierea specială cu ocaziunea sfintirii acestui Sion. Poporeni de pe Murăș așteaptă mai mult decât sfintirea acestei biserici să vadă aici pe Ex. S. I. P. Sfințitul mitropolit, capul suprem al bisericii noastre.

Din România

Primarul Parisului în capitala României.

Primarul Parisului, d. Felix Roussel, a fost primit ieri în mod oficial, la Primăria Capitalei.

Recepțiunea a avut loc la orele 11 dimineața.

Localul primăriei fusese pavozat și decorat în mod special. Pretutindeni, în sala de jos, pe scări, în sala de sus, în sala consiliului comunal, era o profuziune de flori și de plante, așa că sărăcia și vechimea localului a fost oarecum acoperită.

Distinsul oaspe a sosit la orele 11, însoțit de d. Rousseau, secretarul său și de șeful de cabinet al primarului.

La ușa de intrare, d. Roussel a fost primit de către d-nii dr. Mendonide, Mircea Poenaru-Bordea și I. Protopopescu-Pake, cari l'au condus sus. În capul scării se afla d. Dobrescu, primarul Capitalei, care a anunțat astfel sosirea oaspetelui:

— D. Roussel, președintele consiliului municipal al Parisului!

Totii cei prezenți, consilierii comunali și funcționarii superiori ai primăriei, au izbucnit în urale.

D. Dobrescu a condus apoi d. Roussel în sala de ședințe a consiliului comunal, unde, oferind locul său d-lui Roussel, a rostit în franceză, cuvântarea de bunăvenie.

D. Dobrescu a spus, între altele:

Domnule președinte al consiliului municipal al Parisului, populațiunea orașului și consiliul comunal al Bucureștilor sânt fericiți de a vă exprima bunăvenire și vă mulțumesc pentru buna voință cu care ați primit invitațiunea noastră.

Dragostea sinceră cu care a-ți fost întâmpinat se adresează primului cetățean al Parisului. Vom

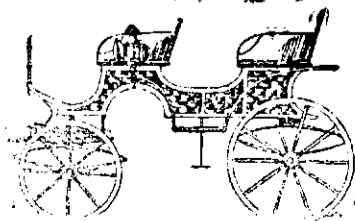
Telexon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate.

păstra o eternă amintire a acestei vizite. Consiliul comunal intrunit eri într-o ședință extraordinară, a hotărât să dea numele Parisului uneia din străzile centrale ale orașului. (Aplauze).

Termină, strigând:

„Trăiască Franța, trăiască prezidentul republicii, trăiască prezidentul consiliului municipal al Parisului!”

La cuvintele calde ale d-lui Dobrescu, dl Roussel răspunde următoarele:

Domnule primar și domnilor, vă rog să mă credeți că e foarte mare onoare pentru reprezentantul orașului Paris, de a fi primit azi în primăria d-voastră. Cu grabă am răspuns la invitația amabilă prin care primăria capitalei mă chema aci. Cunoșteam, venind aci, simpatiile cari, de lungă vreme, unesc orașul București și România, cu Franța și Parisul. Noi, francezii, nu cunoșteam țara d-voastră și o regretăm, — vă rog să mă credeți. Dar cunoșteam națiunea d-voastră. Am avut în școlile noastre, prilejul de a cunoaște o tinerime studiosă, care venea să ne ceară cultură și lumină. Am apreciat frumoasele ei calități de inteligență și de patriotism. Când venim aci, ne aflăm ca între noi, căci sunt legături superioare și o afinitate de rasă cari ne leagă. Noi nu suntem străini ci frați. (Aplauze).

Mulțamește pentru gândul de a se da unei străzi a capitalei numele Parisului. Arată că a fost foarte mișcat de primirea extrem de cordială și de manifestația spontană cu care a fost întâmpinat.

Termină salutând, în casa aceasta a comunei, pe rege și familia regală, națiunea română, orașul și consiliul comunal. (Aplauze).

D. Roussel a iscălit apoi în cartea de aur a primăriei. E prima iscălitură înscrisă în această carte.

Primarul și oaspele au luat apoi loc, la masa din sala de ședințe a consiliului comunal. Consilierii de asemenea au ocupat locurile lor.

D. Dobrescu a explicat dlui Roussel că localul actual al primăriei va mai trăi o lună cel mult. El se va dărâma și în locul lui se va ridica un palat demn de orașul acesta.

Primarul capitalei a arătat apoi modul cum e organizat orașul și a insistat asupra faptului că legea de organizare comunală fiind veche și nemai corespunzând cerințelor actuale, va fi modificată, dându-se orașului o nouă organizare.

D. Roussel, observând tabloul lui Grigorescu „Lupta dela Plevna”, care împodobește sala consiliului, primarul i-a dat explicațiunile necesare.

Cunosc războiul d-voastră pentru independență, a răspuns dl Roussel. Acum, când mă aflăm în Bulgaria și când vizitam locurile celebre ale războiului, am rugat pe un ofițer bulgar, care ne însoțea, să-mi arate locurile unde se aflau diviziunile românești, trupele rusești și trupele turcești...

D. Dobrescu a arătat apoi oaspelei portretele primarilor capitalei, expuse în aceea sală. Apoi, întorcându-se a arătat dlui Roussel portretul său.

— A, observă răsând primarul Parisului, este poate cel mai frumos portret din viața mea!

D. Roussel și-a exprimat apoi dorința să viziteze muzeul nostru de arheologie, întru cât, a spus dsa, — „sunt un mare amator de antichități”. De asemenea și-a exprimat dorința de a vizita și o expoziție de pictură modernă românească.

A rămas ca aceste vizite să se facă astăzi după amiază. De asemenea, tot astăzi se va vizita și camera de comerț.

D. Roussel a părăsit primăria, ducându-se să se înscrie în registre la palatul regal și la Cotroceni.

La ora 1 a fost la un dejun intim la Boulevard. Deseară are loc un prânz intim la Capșa. „Adevărul”.

Știri politice din Viena.

Sesiunea delegațiilor. — Dificultăți noi în chestia înțelegerii ceho-germane.

În general se consideră ca o afabilitate devedită guvernului maghiar, faptul, că sesiunea delegațiilor e de-o durată foarte scurtă și se extinde numai la ascultarea expozeului ministrului de externe, contele Berchtold și la prolongirea provizoriului bugetar. Dorința expresă a tuturor cercurilor din Viena a fost, ca acum să se întâmple desbaterea normală a bugetului comun. D. Lukács însă a venit la Viena și provocându-se la dificultățile, ce i-se pun în față, la intrarea sa în oficiu a accentuat, că o desbatere în amănunte în delegații, i-ar face poziția sa deja dela început precară. Acestei atitudini a șefului cabinetului ungar este a se atribui, că mai recent a mulțumit și numai prolongirea provizoriului bugetar, deși s'a cumpănit că tratarea aceasta a afacerilor comune nici decum nu corespunde importanței acestor. Iar dacă delegații maghiari speră, că li se va mai aduce jertfa, ca ministrul de război, cavalerul Aulfenberg, să facă o declarație, care să invoalve în sine întrucâtva o scuză, o rugare de iertare, se vor înșela foarte amar.

Ministrul de război n'a comis absolut nimic, ce să-l hotărăscă ca să apară înaintea delegațiilor maghiare, ca unul care să căiește și se pocăiește, și să cadă în genunchi înaintea maghiarimei. Când ministrul de război a apărut drepturile coroanei în chestia rezoluției cu privire la rezerviști și-a împlinit numai datorița de servitor față de domnul său împărătesc și acuzele aduse contra lui de presa maghiară, nu sunt decât afirmări arbitrare și fantastice, cari în lupta politică, care se poartă cu mijloace cinstite nicidecum n'ar fi iertat să fie aplicate.

Maghiarii vor face bine, dacă încetul cu încetul se vor îndatina la aceea, că față de ei nu mai domnește acel spirit, care a domnit cu un an înainte.

Aceasta a experiat-o contele Khuen și tot așa va experia-o și d. Lukács, dacă va păși pe urmele antecesorului său. Deaceea noul prim-ministru putea să ne cruțe cu protestul — care de altcum e cu mult mai moderat, decât cele de mai nainte — contra atitudinii parlamentului austriac în chestia croată. Impresia ce a făcut-o în Viena declarația d-lui Lukács, e în general foarte nefavorabilă. Din declarațiile, cari le-a făcut noul prim-ministru cu privire la reforma electorală reiasă, că și el stă sub influința funestă a contelui Tisza.

Asupra situației politice interne din Austria din nou și-au aruncat umbra un nor întunecos. O continuare sau un sfârșit cu succes al tratativelor de împăcare ceho-germane nu se mai poate aștepta. Grupa celor radicali și-a rechemat toți delegații trimiși pentru consfătuire în comisiunea dietei boeme, constituită în chestia împăcării, deoarece nu voiește să poarte răspunderea pentru eventualele înțelegeri cari se vor putea face. Din cauza aceasta întreagă acțiunea de împăcare s'a împedecat și prin acest incident neașteptat este influențată, nefavorabil atitudinea clubului unit ceh din parlament și astfel și întreagă situația parlamentară austriacă.

Viena, 29 aprilie.

Austriacus.

Războiul italo-turc

Poarta otomană a răspuns deja memorandumului rusesc care pretindea deschiderea Dardanelor. Răspunsul accentuează, că până ce puterile nu garantează, că Italia nu va ataca din nou Dardanelele, Turcia nu e în poziție de a putea satisface această cerere.

Semioficiosul guvernului italian, ziarul „Tribuna” într'un lung articol referitor la un eventual protest al puterilor în contra acțiunii flotei italiene în Arhipelag zice: „Nu putem abziice de dreptul nostru de a ataca pe adversar acolo unde e mai sensibil pentru al constrânge la încheierea păcii.”

Din această declarație putem vedea, că Italia e decisă la o nouă acțiune în contra Dardanelor, iar Turcia după acestea nu

poate sta decât tot pe punctul acela de vedere, că în fața amenințărilor italienilor are drept și dânsa a se apăra așa, precum știe. Dardanelele deci nu vor fi redeschise.

Știrile sosite mai nou sunt următoarele:

Dardanelele.

Berlin. — Telegramme soșite din Roma anunță că atacul în contra Dardanelor se va întâmpla în timpul cel mai apropiat. Flota primă și a doua părăsit Tarento plecând către Dardanele. Această nouă acțiune va dura mai multe săptămâni. Guvernul italian a adresat un manifest în limba greacă către populația de pe insulele, cari vor fi bombardate.

*

Constantinopol. — Poarta a inmanuat ambasadorul rus dela Constantinopol răspunsul guvernului trucesc referitor la pretențiile Rusiei pentru deschiderea Dardanelor. Răspunsul acesta s'a adus în consiliu de miniștri ținut luni.

Expulzarea Italianilor din Turcia.

Constantinopol. — Astăzi a fost pusă în aplicare recenta iradee a sultanului, prin care mulți notabili italieni au fost expulzați.

*

Constantinopol. — Știrile ziarelor despre mișcarea flotei italiene sunt contradictorii. Ziarul „Tanin” spune că numai un torpilor italian a fost zărit lângă coastele Smirnei; alte ziare însă afirmă că întreaga flotă manevrează în Arhipelag.

Turcia în contra Rusiei.

Intreaga presă turcească comentază discursul ministrului de externe rus, d. Sassonov și îl critică mai cu deosebire pentru că a vorbit prea mult de Italia și nu s'a pronunțat de loc despre Turcia. Ziarul „Tanin” judecă cu severitate expozeul ministrului de externe rus și, făcând aluzie la pasajul din discurs european, spune că asemenea cuvîntesocotile și imprudente n'ar fi trebuit să iasă niciodată din gura unui ministru de externe al Rusiei.

„Tanin” termină spunând că, în urma acestui discurs, otomanii nu mai pot să aștepte din partea Rusiei neutralitate, imparțialitate, bunăvoință.

În cercurile politice turcești se pare că de asemenea discursul n'a produs o impresie favorabilă.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Maiu a. 1912.

Înaintări în armata comună. Din cauză că tipografia ces. și reg. a statului a fost îmbulzită cu tipărirea multelor lucruri și tipăriți pentru delegații, monitorul oficial nu a putut să apară la timp și anume la finea lui aprilie — fără numai în prima maiu. Să înțelege de sine că această întârziere a adus cu sine o nemulțumire mare a corpului ofițeresc — mai cu samă acelorora, cari așteptau deja ca monitorul să le împlinească așteptarea cea lungă în schimb.

Dau mai la vale numele ofițerilor români din armata comună la cari monitorul oficial le-au adus și lor ceva bucurie.

Au înaintat la rangul de colonel:

Vicecolonelul Ioan Boeriu împărțit la brigada de munte Nr. 13 în Mostar; Al. Jivan, comandantul școlii militare superioare din Kismárton și S. Doctorovici din ministerul pe război.

La rangul de vicecolonel:

Maiorul Victor de Moga comandantul școlii de cadeti din Budapesta.

La rangul de maiori căpitani:

Alexandru Hanzu din statul major de artilerie. (Adjutantul inspectorului de artilerie).

I. Umtru de Herbay dela Reg. de Inf. Nr. 2 Brașov.

Trșian Zsivan de Melenczo dela Reg. de Inf. Nr. 43 C ransbeș.

Ioan Popovici la Reg. de Inf. Nr. 82 Viena și Ioan Mărcariu la Reg. de Artilerie Nr. 33 Galiția.

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

La rangul de căpitani au înaintat locotenenții:

Artur Dordea și Edwin Craiovean amândoi la statul maior, apoi

Nicolae Păserar din Reg. de Inf. Nr. 43 Biserica-Albă.

Aurel Cosgraria dela Reg. Nr. 29 Timișoara.

(Am amintit în telegrama ultimă că amândoi locotenenții au fost decorați cu *sudnum laudis*).

La rangul de locotenenți sublocotenenți:

Ioan Goga dela Reg. Nr. 33 de Inf. Arși la transferat la Reg. Nr. 2 Brașov.

Victor Macanciu Reg. de Inf. Nr. 63 Bistrița.

Ovidius Cernea Reg. de Inf. Nr. 37 Viena.

Ioan Pop Reg. de Inf. Nr. 33 Foca.

Teodor Colbazi Reg. de Inf. Nr. 59 Alba-Iulia.

Iacob Frumosu Reg. de Inf. Nr. 43 Biserica-Albă.

Nicolae Lungu la Reg. de Inf. Nr. 32 Buceștea.

Bujor Voinea Reg. de Inf. Nr. 61 Foca.

Nicolae Sângeorgean Reg. de Inf. Nr. 65 Biserica-Albă.

Juliu Popoviciu Reg. de Inf. Nr. 43 Biserica-Albă.

Arsenie Florea Reg. de Inf. Nr. 63 Bistrița.

La rangul de sublocotenenți pe cadeți:

Dumitru Popovici dela Reg. de Inf. Nr. 50 Alba-Iulia.

Valeriu Dănilă dela Reg. de Inf. Nr. 51 Cluj.

Emilian Piso dela Reg. de Inf. Nr. 62 Mureș-Sorbeiu.

Nicolae Căndea dela Reg. de Inf. Nr. 62 Mureș-Sorbeiu.

George Bunca dela Reg. de Inf. Nr. 50 Alba-Iulia.

Eduard Verindeanu dela Reg. de Inf. Nr. 33 Foca.

Romulus Moldovan dela Reg. de Inf. Nr. 32 Budapesta.

Dintre doctori militari au fost înaintați la rangul de doctori major (Stabsarlen) doctorul căpitani Victor Corbul.

Iar la rangul doctori căpitani au devenit înaintați medici locotenenți: Ioan Savu și Ioan Torianu.

La auditoriat a fost numit auditor locotenent în șt. Mogan la judecătoria de garnizoană în Ied.

După cum vedem înaintarea în armata comună mai cu seamă în charge-le inferioare e deosebit de favorabilă după numărul cum suntem noi reprezentati în armata comună. Pagubă însă că reprezentarea aceasta nu corespunde împrejurărilor și numărului nostru de populație, și e numai de fapt ca și pe cariera asta să se aplice tănări căți se vede de mulți.

Mulțumită P. S. Sale domnului Miron E. Cristea, episcop al Caransebeșului. Ni-se trimite spre publicare: *Iubiții mei confrăți preoți, la convenirea colegială din 12/25 aprilie a. c. m'au însărcinat cu plăcuta îndatorire, că în numele preoției tract. prot. Caransebeș, să manifestez sincera mulțumită și omagiu de recunoștință Preasf. părintele episcop dr. Miron E. Cristea, precum și Prea Cuv. Sale părintelui protosinel dr. T. Josif Badescu, cari, conduși de nobleța și bunătatea sufletescă — în sinodul eparhial din acest an — arătând starca mizeră a preoției deoparte, de altă parte cepun și rostul și menirea ce avem în lume și așa insistă pentru ameliorarea — în parte — a acestei stări.*

Tatăl cerească să ni-i trăiască: „întru mulți ani!”

Mulțumim frumos și celorlalți prea stim. d-ni deputați ai sinod. epar. pentru bunăvoința și participarea ce ne dovedesc și-i rugăm insistent, ca nici în viitor să nu ne dea uitării; iar noi drept răsplată promitem solemn: a fi și de-acți înainte adevărați apostoli luminători ai neamului.

Aducem sinceră mulțumită și iubitelui nostru poet Octavian Goga, care ca deputat s'a întreprins în sinodul arhiepiscopar din acest an: pentru ameliorarea sorții, celor cari prin epitrafir își agonisesc subsistența. „Să trăiască!”

Anticip onor. redacției mulțumită pentru publicarea acestor șire și rămân, cu stimă: Sinesiu Bistoreanu, preot.

Procesul dlui V. Goldiș în contra dlui Sever Bocu. Se știe, că dl V. Goldiș a intentat dlui Sever Bocu proces pentru cuvintele insultătoare, ce acesta i-a adresat în 31 ianuarie pe stradă. Azi s'a pertractat acest proces înaintea judecătoriei de ocol din Arad. La pertractare dl Sever Bocu și-a exprimat regretele sale pentru cele întâmplate și și-a cerut scuze. În urma acestora dl dr. Cornel Iancu, avocatul dlui V. Goldiș a retras acuza și astfel procesul s'a sistat.

Pentru scopuri culturale și filantropice. „Arieșana”, institut de credit și economii soc. pe acții în Turda. Din profitul de K 22 822'68 al anului 1911 institutul acesta a împărțit pentru scopuri culturale-filantropice 8 procente, adică suma de K 1185'84, care, precum ni-se comunică, s'a împărțit cum urmează: a) școlii populare gr.-catolice din Turda K 300; b) pompierilor opidani de acolo K 20; c) fondului pentru ajutorarea alienaților însănătoșiți din sanatoriu din Sibiu K 5; d) școlii populare din districtul protopopesc al „Arieșului” pentru procurarea de manuale K 60; e) institutului surdo-muților din Cluj K 5; f) școlii rom. gr. cat. din Copand K 40; g) pentru instruirea învățăceilor de meserii și comerț din Turda K 30; h) bisericii gr. cat. din Isrd K 50; i) fondului cultural arhiepiscopar din Blaj, ca rata III K 100 și % K 40; l) mesei studenților români uni-

versitari din Cluj K 50; m) mesei studenților din Blaj K 50; n) fondului „Iuliu Bărdosy” pentru premierea elevilor școlii din Turda K 1674; o) România Jună din Viena K 50; p) internatului de băieți din Turda K 20 făcând în urmă o fundațiune jubilară de 1000 cor. pentru ajutorirea tinerilor români, cari se dedică carierilor industriale și comerciale.

La șezătoare literară a „Românelor June” din 27 April a. c. Români din Viena au hotărât să trimită la sărbătorile, ce se vor aranja în vechea capitală a Moldovei cu ocazia desvălirii statuei lui Cuza-Vodă, o delegațiune compusă din domnia Dim. Marmeliuc, preș. „Românelor June” și tenorul Ionel Rădulescu, vice-preș. acestei societăți, cari vor depune în numele românilor din Viena o cunună la statuia Infăptuitorului Unirii.

† **George Dănilă**, cavalier al ordinului Francisc Josif I., primar pens. al orașului Hunedoara, fost deputat sinodal și congresual, membru al congregației comitatense și reprezentanței orașenești, membru fondator al Societății pentru fond de Teatru român etc., după lungi și grele suferințe a reposat în Demnul, în 28 april 1912, la ora 2 din noapte, în al 73-lea an al vieții, 39-lea al fericitei sale căsătorii și după ce 42 ani a servit cu cinste interesele publice ca primar a orașului Hunedoara.

Înmormântarea defunctului a fost marți, în 30 april st. n. la ora 3 după amiază după ritul bisericii gr.-or. române, în Hunedoara. Il deplâng: văd. Elisaveta Dănilă nasc. Boldin, ca soție. Ana Macrea nasc. Dănilă, Victoria C. Osvadă nasc. Dănilă, Constanța și dr. George Dănilă, ca fiice și fiu. Vasile C. Osvadă și Nicolae Macrea, ca gineri. Minerva și Olimpia Macrea, Florentina Picoș, ca nepoate. Ioan Dănilă, Ana Truța nasc. Dănilă, văd. Raveca Trif nasc. Dănilă, ca frate și surori. Maria și Avram P. Pecurariu, văd. Sofia Boldin, ca cumnați și cumnate și alți numeroși nepoți, nepoate și rudeni. Trăim în celelalte ramăși sincerele noastre condolențe!

Mulțumită publică. Subscribul în numele comitetului parohial din comuna Vidra (comit. Arad) vin a mulțumi on. institute de credit și economii „Victoria” din Arad, care a binevoit a ne trimite un ajutor pentru edificarea școlii confesionale de aici suma de 50 cor. în 30 ianuarie 1912, iar institutul de credit „Crișana” din Brad ne-a ajutat cu 100 cor. tot în anul curent trimise.

Primească on. direcțiuni a susnumitelor institute de credit și economii și pe această cale mulțumitele mele și ale comitetului parohial. — Nicolae Sirca, paroh.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(R O M A N)

Trad. de Senior

— Urmare —

Crezi că Cicikof o să fie meru acolo? Crezi că poate el să-și aibă meru ochii la toți? Crezi că va putea el face să meargă pe toți la același meru? Crezi că-i va putea ține în mânuși de ariciu, de cumutra lui de lelea Ana? aici nu se poate să ține pe un altul; și va trebui că el însuși, la nevoie, să alerge în toate părțile, cărpindu-l strâșnic pe unul peste fălci, pe altul peste ceafă...

— Și de ce n'ar merge Cicikof însuși cu ei să se arce ar face risipă de punni în persoană, ca să cum n'ar putea să găsească un intendent?

— Un intendent! intendenții sunt toți niște pușgași.

— Pușgași, da, dar pușgași fiindcă stăpânii nu se ocupă de loc de faptele și apucăturile lor. Ei se priceapă numai stăpânul la treburi și să cu-

noască pe oameni, și are oricând un intendent bun”.

D. regizor spuse la aceasta că, fără cel puțin cinci mii ruble pe an, nu se găsește un intendent bun. D. prezident sustine, că un intendent bun se poate mulțumi foarte bine și cu trei mii de ruble.

— Cu trei mii! haida del unde găsești dta mărgăritarul acesta? așa înaintea nasului d-tale?

— Nu înaintea nasului meu, nici al d-tale; ci în districtul nostru; iată, Petre Petrovici Samoilof! uite un om cum trebuie pentru a duce și a instala pe țărani lui Cicikof.

Mulți se puseră foarte simpatie în locul lui Cicikof; iar greutatea reală a mutării unei cantități atât de enorme de țărani le inspira o vie groază; ei începură aproape toți să se teamă de o răscoală, în mod necesar foarte primejdiosă, cu niște oameni atât de nedisciplinați și atât de abrutizați. Cu toate acestea, șeful de poliție, care pătrase până atunci tăcerea, observă, că o răscoală nu era nici decum de temut, ținând seamă, că peste tot, în dramul lor ar veghia autoritatea șefilor poliției rurale, căpitani-ispavnici, iar căpitantul, fără măcar să se deranjeze cătuși de puțin n'ar avea decât să-și trimită șapca lui veche, și numai vederea acestei șapci ar face pe țărani să meargă până la destinația lor.

Se respectă, din partea unui funcționar, limbajul acesta guvernamental, dar aceasta nu împiedică pe asistentii să-și continue desbaterile; unii propuseră mijloace de a îmblânzi spiritul acesta

de revoltă al țărănilor lui Cicikof: s'au găsit câțiva cari inclinară pentru rigourile militare ale unui soiu de stare de asediu; alții se aruncară în extremul opus; în special directorul poștelor observă că dlui Cicikof i-se impun datorii sfinte; că depinde de el ca să fie un binefăcător, un adevărat părinte pentru acești țărani desmoșteniți ai societății, că el i-ar putea îndruma într-o anumită măsură în lumina civilizației și referitor la aceasta el aduse un elogiu strălucit școlilor Lancasteriene și minunilor învățământului mutual.

Astfel se vorbea de eoul nostru, ba unii încercau chiar să-i comunice părerile lor; unul dintrâșii stărni îndeosebi ca să nu facă cumva să nu solicite dela guvernământ o escortă de donă ori trei batalioane, cari ar supraveghea mersul și ar rămânea în mijlocul colonizării cel puțin unul din ele. Cicikof foarte mișcat, mulțami tuturor dă-tătorilor de sfaturi, dar refuză scurt pe acela de a cere să fie escortat de o trupă înarmată ca pentru război, zicând că sufletele pe cari le cumpărase erau, în genere, de un caracter excelent și că simțiau prin ele înșile o dorință instructivă pentru a se strămuta și a desteleni ogoare, ceea ce ar îndepărta în mod firesc orice teamă de revoltă.

(Va urma)

Din Săliște. În zilele dela 16—20 mai, reuniunea de cântări și muzică din Săliște va concerta în Mediaș, Brașov și Făgăraș. Sunt convins, că aceste concerte vor succeda spre mulțămirea tuturor. Dovadă sunt și concertele din trecut date în Sibiu, Râmnic-Vâlcea și Sebeșul-săsesc. Altcum dirigentul d. Iuliu Crișan e de valoare reală binecunoscută și oferă garanță deplină.

Conducătorul va fi probabil simpaticul președinte al reuniunii și cunoscutul veteran notar pens. d. N. Hențiu.

Programa va fi bine aleasă și variată. Se vorbește, că ar lua parte la această excursie vre-o 40 persoane (membrii activi) cam 15 bărbați și 25 dame și d-șoare.

Nu mă îndoiesc, că publicul românesc din amintitele centre, ba chiar și din jurul lor, vor sprijini aceste concerte de natură culturală națională.

Casa societăților, pe care noi săliștenii o numim Casa națională, va fi în curând gata și predată destinațiunii. Despre aceasta se va mai scrie în viitorul apropiat. Eu voiesc numai să amintesc aceasta prin zidirea acestui palat. Casa de păstrare a umplut un gol simțit de mult, căci localele actuale unde își au adăpostul diferitele casine și reuniuni, în deosebi casina română, sunt de tot necorespunzătoare. Pentru intelectualii din Săliște și jur e un mare progres, cu privire la dezvoltarea socială și probabil și culturală.

Numele d-lui protopretor P. Drăgiciu rămâne legat pentru veci și de această zidire monumentală — cum rămâne legat de toate lucrurile însemnate frumoase și folositoare realizate în ultimii 15 ani în Săliște. Adevărata înaintare a Săliștii s'a făcut în acest interval de care numele d-lui Drăgiciu va rămâne legat pentru totdeauna. — *Sălișteanul*.

Căsătorie. D. Sava Șeviciu, funcționar la consistorul din Arad și d-șoara Florica Tămășdan (Pecica) căsătoriți. Sincere felicitări!

Nou avocat român. D. dr. Iustin Cl. Inga și-a deschis cancelaria advocațională în Carlsdorf com. Timiș, în strada principală, casa hotelului „Bürg”.

Alegere de preot. În comuna Chișoros la 8/31 martie s'a făcut alegerea de preot și învățător. A fost ales cu majoritatea voturilor pâr. Liviu Rada din Vamoșlaz (Bihor) și tânărul învățător Maximilian Musca din Comlăuș, fost inv. în Pântocota (com. Arad). — *Un alegător*.

Prelegeri populare în Peștelea, Ciombrud, Păgida și Poiana Aiudului. Despărțământul „Aiud-Teiuș”, al „Asociațiunii” conform programului stabilit de comitet, și-a continuat munca de luminare a poporului de pe teritoriul său, ținând în 21 aprilie prelegeri populare în Peștelea și Ciombrud, iar în 28 aprilie în Păgida și Poiana Aiudului.

În Peștelea a prezidat: părintele Petru Suciu din Teiuș. Au vorbit d-nii: dr. Emil Pop, adv. în Aiud despre „Contracte și testamente” și Ieronim Man, preot în Băgău despre „Cultivarea viei de vie”.

În Ciombrud a prezidat d. dr. Ioan Moldovan, adv. în Aiud, vorbind totodată și despre „Cartea funduară”. A mai vorbit părintele Niculae Marcu din Aiudul de sus despre „Ingrășămintele chimice și foloasele lor în economia rurală”.

În Păgida a prezidat părintele Ieronim Man, care a și preles, despre „Alcoholismul și urmările lui”, iar d. adv. dr. Emil Pop a vorbit despre „Legile de moștenire”.

În Poiana Aiudului a prezidat părintele Niculae Marcu din Aiudul de sus, care a vorbit tot odată despre „Cooperativele sătești și foloasele lor”. D. avocat dr. Ioan Moldovan a vorbit despre „Cartea funduară”.

În toate comunele conferențiarilor au fost întâmpinați cu bucurie și dragoste sinceră și ascultați cu încordată atențiune. Spațioasele sale ale școalelor confesionale au fost tixite de țărani dor-

nici de învățătură, în frunte cu inteligenții din loc și din împrejurime.

Preoții locali au mulțămît conferențiarilor pentru bunele învățături, în numele credincioșilor, cari aclamau cu însufletire.

Vestitorii luminei au părăsit pe frații lor mai mici, ducând în suflet mângăierea datorinței împlinite. *Correspondentul*.

Incendiu pustitor. — Săteni rămași pe drumuri. În comuna Gane din apropierea Dobrei s'a declarat luni seara 8 crt. n. un incendiu înfricoșat, care în câteva clipe a prefăcut în cenușă avutul a 18 familii române. Desăvârșită e mizeria. Bieții oameni, între cari unii cu câte 5—7 copii, au rămas în pustiu neavând ce mânca. Pe stradă întâmpini la tot pasul copii plângând de foame și de frig. Moșia și până acum era înglodată în datorii. Acum s'a ajuns culmea nenorocirii. — *L. Vraicu, dir. „Orientului”*.

Campanila din Veneția. Clopotnița catedralei sfântului Marcu din Veneția avea să împlinească în luna iunie a anului curent o mie de ani dela întemeiere.

Deși nu există document care să fixeze precis datul fondării, din consensul tuturor tradițiilor se socotește că peatra fundamentală a fost pusă pe timpul când stăpânea ca doge Pietro Tribuno, în iunie 912. Zidit pe sol argilos, având a lupta cu câte năpaste pot veni în cursul veacurilor, e de mirat cum a rezistat turnul înalt, „excelsa turris” 990 ani de-a rândul până la 14 iulie 1902, când s'a prăbușit în ruine.

Nici o viață n'a fost atinsă prin rostogolirea turnului secular. Venețienii au și constatat, cu fală: „Totdeauna a fost bun cu noi bătrânul. Și acum pare a-și fi ales anume locul pe care se trânteste”. Dar splendida logetă a lui Sanzovigno a fost complet distrusă.

Orașul lagunelor n'a putut rămâne fără campanilă. Piața sfântului Marcu a pierdut din aspectul său consacrat de tradiție. Unanim s'a decis zidirea din nou. La 25 aprilie, ziua sfântului Marcu, e punerea pietrei fundamentale, cu ceremonie și cu pompă, de patriarhul Veneției, cardinal Giuseppe Santo, acum pontificele Pius X.

Joi, la 25 april, în ajunul aniversării milenare a fost inaugurarea.

Necrolog. Primim următorul anunț funebru: Subscriși cu inima frântă de durere, aducem la cunoștință moartea soției, surorii, a finei și consăngenei preaiubite *Cecilia Bud n. Szabó* întâmpinată neașteptat în 29 aprilie st. n. 1912, în anul al 65-lea al vieții și al 43-lea al fericitei sale căsătorii. Osămintele defunctei sau redat pământului în 1 mai 1912 la 3 ore p. m., în cimiterul gr.-cat. român din Sighet. Sig.-Marm. la 29 aprilie 1912. Tit Bud, vicarul Maramurășului, ca soț. I. Szabó, notar și familia, Victor Szabó, posesor și familia, Găvrilă Szabó, preot în Bicsad, cu frați. Ana Szabó văd. Berinde, nepoată cu pruncii: Victor, Irina, Titu, Eugen și Ioan, Emilia Pap văd Bud și familia. Otilia Bud, măritată Andrei Kováts, preot în Bărsana și familia. Ioan Doros și familia.

— *Susana Popp* născ. *Zgircu*, după crâncene și îndelungate suferințe primind ultima deslegare și-a dat sufletul în mâinile Ziditorului, marți la 30 aprilie n. la 11 ore a. m. În mormântarea religioasă a osemintelor scumpi defuncte se va săvârși azi joi la 2 mai n. la 3 ore d. a. dela locuința sa vremelnică din Sebeșul-săsesc strada Iacobi nr. 3 în cimiteriul bisericii române gr.-cat. din loc. George Popp, soț, Teodor, farmacist în România, Eugenia M. Opincariu, Maria, Valeria și Eleonora su și fice. Teodor Zgircu, frate, Mihail Popoviciu, văr, și soția Carolina, Maria Popp n. de Ver. t. nora, George Teodor și Marie nepoți.

x Înainte de a vă cumpăra dulapuri de gheață să vă interesați despre dulapurile executate în fabrica de dulapuri de gheață a lui *Gindert István*, Budapesta, VI., str. Klapka Nr. 5, unde se capătă dulapurile cele mai moderne și mai bune, cu prețuri foarte ieftine. Catalog de prețuri în limba ungurească, germană ori franceză, cu provocare la ziarul nostru se trimite gratuit.

Acții, note, libele de depunere registre pentru bănci și birouri, cărți rugăciuni, tipărituri în culori, cărți poștale ilustrate și totfelul de lucrări tipografice, litografice mai bine și mai ieftin executate la atelierul grafic și scobitor de note, al *Iosif Sidon, Lugos (Bănat)*. — Desemnează prospecte gratuite.

x **Renunțul magazin de dantele** din dăpesta a înființat în orașul nostru o filială pe bulevardul Andrassy nr. 20, unde se găsește noutățile cele mai moderne în asortiment. Filiala din orașul nostru este a douăsprezece din țară. Recomandăm cetitorilor noștri să vească vitrinele frumoase ale acestei filiale.

Știre medicală. Medicul dr. Adolf și-a mutat locuința în Arad, str. Kazinczy nr. 10.

Baie de aburi pentru dame și domnișoare. „Opre” situată pe piața Tököly, la nr. 1 și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domnișoare deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membrii cluburilor și societăților, militari, și poliția solvesc 70% din preț. Baia de aburi e transformată și din nou s'a jată Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete de 8 cor.

Bibliografie

—x—

Poemele singurătății e titlul unui elegant volum, care cuprinde toate versurile cunoscute ale poet Victor Eftimiu. E tipărit în editura „Luceafărul” națională S. Bornemisa din Orăștie (Sibiu). Prețul unui exemplar cor. 2 (pentru mânia lei 250) La comandă de peste 5 exemplare se expediază franco; iar la una de peste 10 exemplare se dă un rabat de 10 procente și se și expediază franco.

Într'un alt număr al „Românului” se va da o dare de seamă despre acest volum de versuri.

*

A apărut: anul IX nr. 4 din revista literară „Reuniunea învățătorilor”. Red. în Roșia (cot. Sălaj). Adm. Iuliu Grosorean inv., în Galsa (com. Aradului). Ab. pe an 5 cor., pentru străinătate 7 coroane.

Teatrul Apollo. Azi, *vineri*, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte bogat și atractiv:

1. Bisericile mari din India (grandios tablou din natură). — 2. *La răspântiile vieții* (dramă în 3 acte, viață reală). — 3. *Uriașul de ocaziune* (umoră în 2 acte, 2000 — m.) 5. *Nați, ca sculptor* (tragicomic în 2 acte, 2000 — m.)

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I, 80 fil. — Locul II, 60 fil. — Locul III, 40 fil. — Locul IV, 20 fil.

Orchestra proprie. — Garderobă. Inceputul reprezentațiilor d. a. dela orele trei sferturi—11 noaptea.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Nic. Baltă. Ciuci. Am primit abonament până la 1 aprilie 1912.

Dumitru Sândeac, Sibiu. Am primit 14 abonament până la 1 iulie 1912.

Moise Mariș, Socodor. Am primit 14 abonament până la 1 iulie 1912.

Redactor responsabil: **Atanasie Hălmăglu**.

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar **mobile frumoase, ieftine și bune**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trăsuri pentru mirese

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Cancelaria advocațională
 a dr. Emil Babeș, în Budapesta din
 Mai va fi mutată la Budac: I. Kemenes
 Nr. 4. („lângă podul Ferencz József”).

De închiriat.

Se o casă cu etaj, edificii laterale pe intră-
 de 800 □ st. în comuna mare: **Mercina**
 (Keresény Ctt. Krassó). Nimerit loc pentru ne-
 tani. Oferte la adresa: **Terentius Bugariu**
 militar **Timișoara**.

Un scriitor

numai decât aplicare în cancelaria mea
 advocațională. Ofertele să se adreseze direct mie.
Dr. George Gârda,
 avocat Făget.

ANUNȚ.

În comuna Cinteiu (Körösesente) se află
 vânzare
o prăvălie
 drept de birt, de trafic și de timbre. Cun-
 toșii să se adreseze lui **Romul Bica**, în
 Csesente (com. Arad) u. p. Nadab.

Gustați

mașina **SLEPING-car**
 din fabrica „Bragadiru“.

VINURI
 vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-
 tarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**,
 cărei Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
 lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68
 litru. Rizling — 70. Roșu — 94. Șiller
 — 62. Carbenet alb K — 90 litru.

Vin din anul 1911 K — 54 și 56 litru.
 Vinul să expedieze cu rambursă dela 50
 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.
 Vase dau împrumut pe timp de două luni.
 Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

ILIE BURA

Iăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
 precum: strângerea cu fier a zidurilor, pre-
 gătirea de **porți și garduri de fier**, bal-
 coane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine
 și cuptoare etc. executate artistice și prompt.
 Primește totodată spre efectuare totfelul de
reparaturi atingătoare în bransa aceasta
 pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Barthl János

Iăcătuș artistic și de edificii
ARAD, Rákoczy utca numărul 9.
 (În casa proprie).

Primește spre executare toate
 lucrările în bransa lui și anume:
 lucrările din fier la edificii, con-
 strucții de fier, îngrădiri și de-
 coruri de fier, și totfelul de re-
 paraturi. — Cu preliminar de
 spese servese gratuit. Rog bine-
 voitorul sprijin.

Cu stimă: **BARTHL JÁNOS.**

Cine voiește

rachie curată

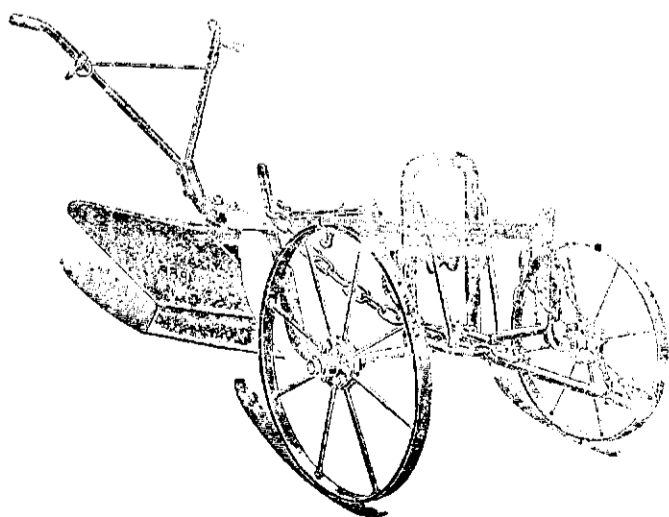
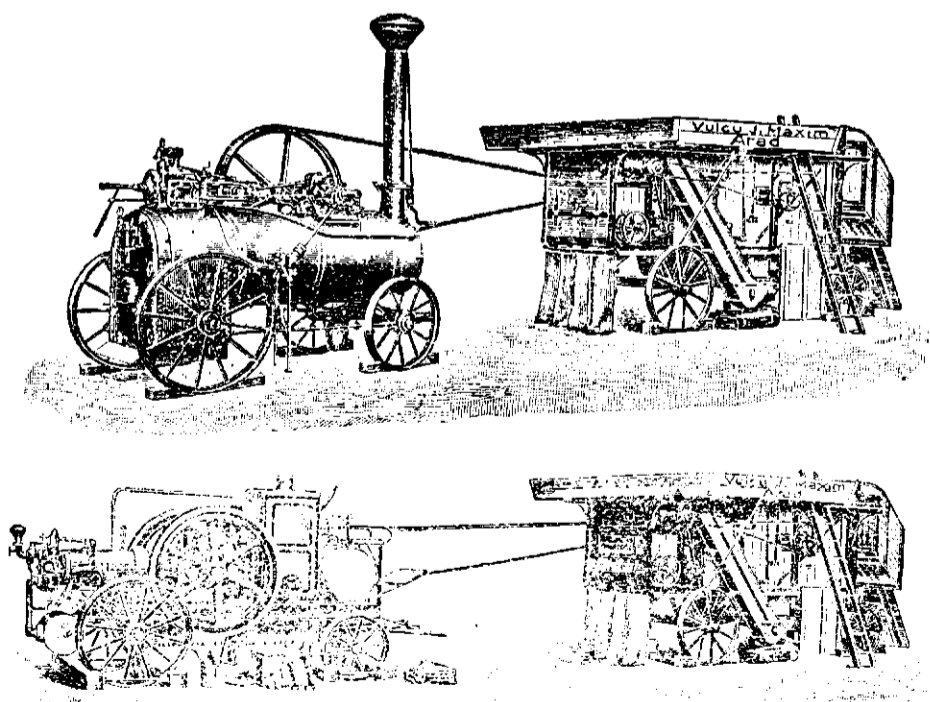
să se adreseze direct la firma cea
 mai mare românească

Creciun & Voda
 din Lugos,

care dispune de căzănării mari
 proprii în Bănat și Ardeal.

MAXIM I. VULCU fabricant de
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
 umble singure, o efectueze în prețuri
 moderate, după sistemele cele mai prac-
 tice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu
 transmission.

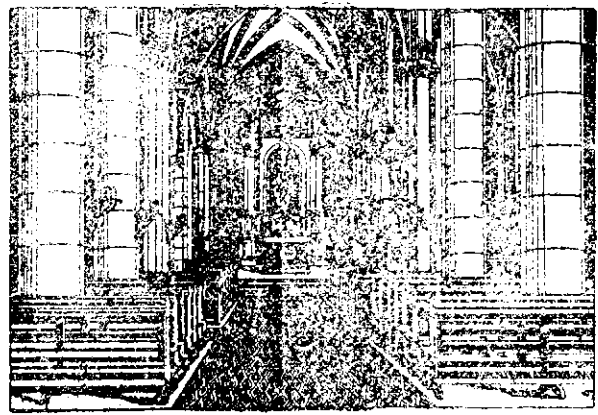
Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de taiat nutreț, de
 secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
 totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
 mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
 firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Primul deposit românesc de
piane,
pianine și
armoniiuri

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Impăratul roman”), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

Liferează cu preț ieftin articole de măsărie pentru **biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri** cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comanda mai mare scădere de preț.

GHEORGHE IANCOVICI

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

PRAVĂLIE DE
MANUFACTURĂ

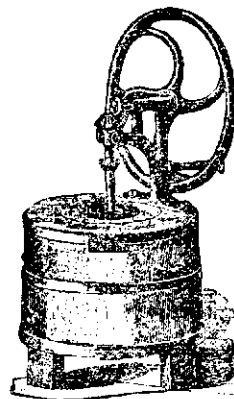
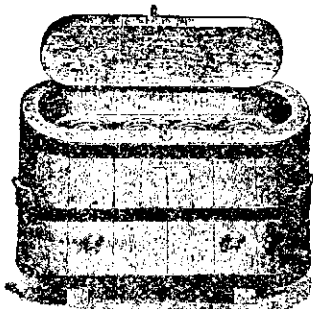
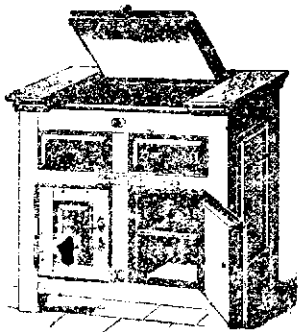
SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRAVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOU, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

Dulapuri pentru gheață. Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept aceea recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanție pentru calitatea lor bună. Nu măroase scrisori de mulțumită dovedese exactitatea afirmațiunii mele.

Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimit gratuit.

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10 ani, rămânând procentele acele...

Ofer diferite mașini agricole fabricatele cele mai bune, construcția mai perfectă, precum: mașini de treierat, abur, benzin și olei, mașini de semănat și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă plătirile cele mai convenabile cu plătire în...

Cumpăr, vând și parcele

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez minare cu acetelin și vând obiectele neces...

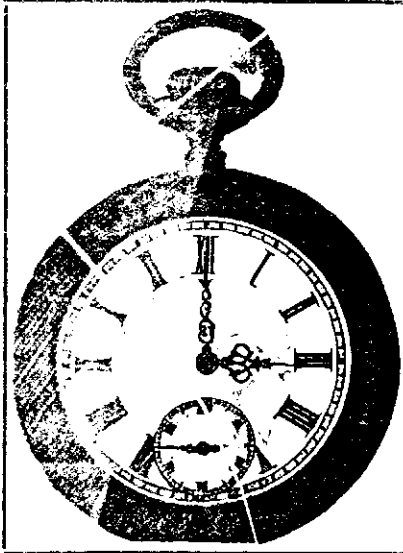
La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorari...

Agentura generală comercială

Pálmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 1.

Cele mai bune **orologioare**
Cele mai solide și **juvaericeale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și în**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anntul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C.

Cantacuzino (România).

Kirsteuer Aladár

sculptor

în SIBIIU (Nagyszeben), str. Faurilor n. 17.

Primește executarea a totfelul de

obiecte de sculptură

de ghips, piatră, ciment, lemn etc. figuri și ornamente executate foarte frumos.

Specialist în lucrări de mână liberă pe fațade sau în interiorul zidurilor.

Pregătește figuri întregi, busturi, statuete-relieuri din piatră sau metal. Modele mai mici pentru ziduri și construcții.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — **Convingerea e siguranța cea mai bună!** — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

Gesetzlich geschützt.

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S. A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

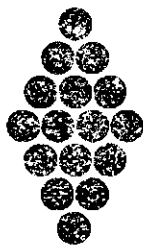
Cereți prospect!

Schimbare de prăvălie!

Aduc la cunoștința on. mei mușterii, că

prăvălia mea de modă
pentru bărbați și femei

am mutat-o în strada Weitzer János nr. 8
(lângă poștă). — Rugând binevoitorul sprijin
sunt, cu deosebită stimă:

NÉMETH ISTVÁN.

De neîntreecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUGZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de-a curăți chemic și a colora, sunt neîntreecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,
succesorul lui Bálint Dicsics.
Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Niță Popa
lângă biserica gr.-orientală română.

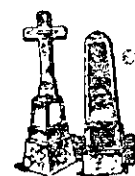
Pregătește toffelul de trăsuri și căruțe, precum și lucrări de dogărie și făurărie. Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor

Botházy László

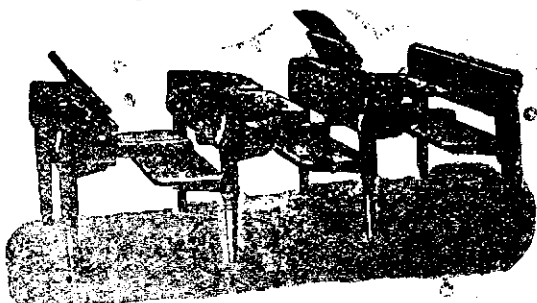
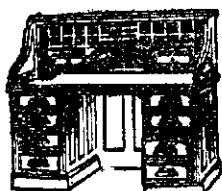
sculptor și întreprinzător de beto și piatră de artă, depozit de nis Nagyvárad, — Erzsébet-utca

Primesc ori-ce lucrări ce se referă la branșa mea precum lucrări la fabricii și cripte cu diferite expoziții de piatră și marmoră, apoi cruce, monumente, etc. — Lucrez în beto cu mare pricepere, precum cărămuri de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de apă. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferéz pietri și nisip în cant. mare.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

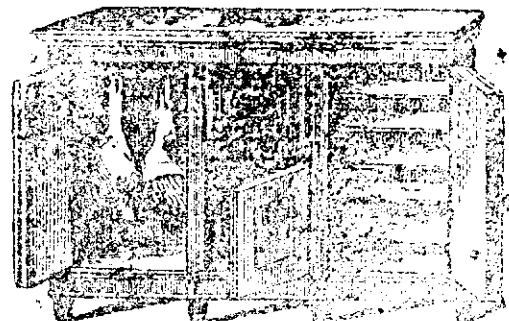
Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Itzkovits Gerson, Budapesta,

Strada Tompa No 14.

Dulapuri de gheață la cari e necesară puțină, preparate

tru măsurarea vinului a berei, conducerea pregătirea berei și scurs, în prețuri derate și serviciu p. Intreprindere de acc. la fabricarea zodei, de Bohemia, sirușmeură, lămâi și alabastru și praf de monadă ș. a. Comandele se efectuează prompt cu prețuri convenabile.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

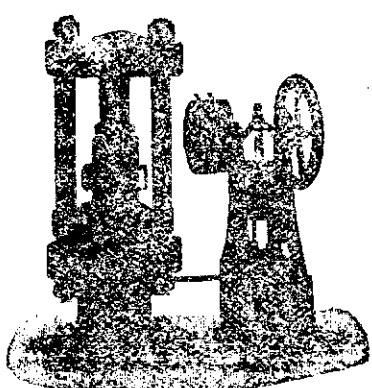
in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mânate cu apă.

Plue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sâmburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de melițat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

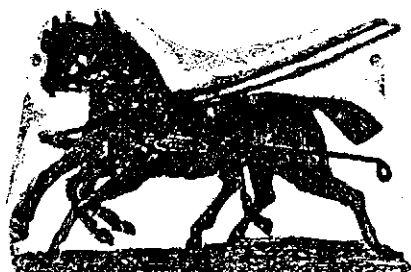
Atelier de curelărie, țelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,

Heltauerg. Str. Ciszădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru căroțat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Depozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzebi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare depozit de hamuri pentru cal dela sojurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (țoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințos.

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

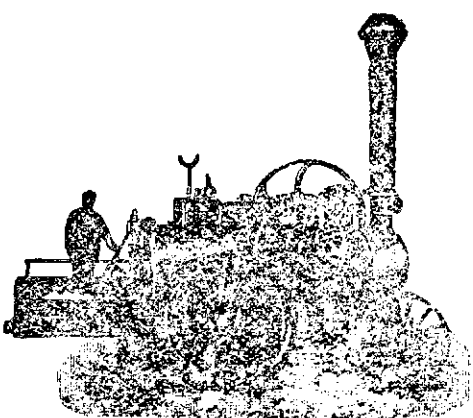
Vitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérel

Temesvár-Józsefváros

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. În atelierul acestei fabrici să transformăm la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate. — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile acestor automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

PROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR

Rezolvă în mod foarte rapid cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijloacele împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt precizate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. În caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBÁDER ADOLF
Prou de mijlocie conceș. prin lege.
BUDAPEȘT, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

Dacă stropești cu „FORHIN“

- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

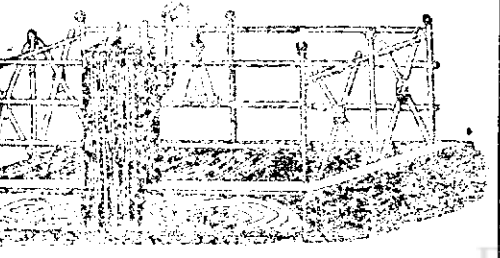
deoarece „FORHIN“-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce bromă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Mulțime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Borđópor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEȘT, VI., VÁCZI-UT 93.

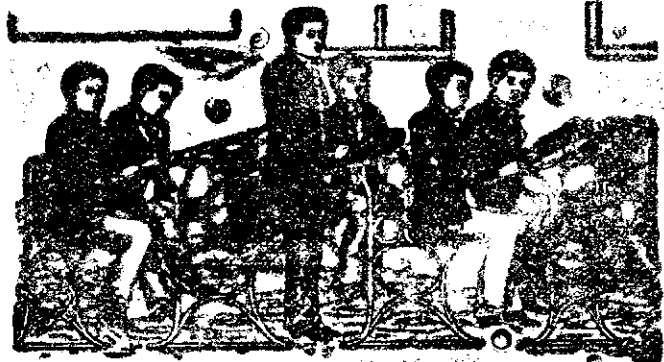
Tokodi Testvérek,

facicanti de cumpene.

odmezővásárlás helye, — Szeged,
Lánc-utca. Bokor-utca 10.

Recomandăm comercianților, proprietarilor de mori, agricultorilor și măcelarilor **cumpenele** noastre, pregătite din cel mai bun material. Cumpene, cântare decimale din fier cu balanțe de oțel, infracturabile, autentificate. — Pentru România liferăm și neautentificate. Comercianților le dăm rabat. — Catalog la cerere trimitem cu reîntoarcerea poștei.

Cele mai moderne și meblie de fier și aramă și cele mai practice bănci igienice școlară și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se înfăptuiesc numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, atr. Neagră nr. 33.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

nr. telefonului 604.

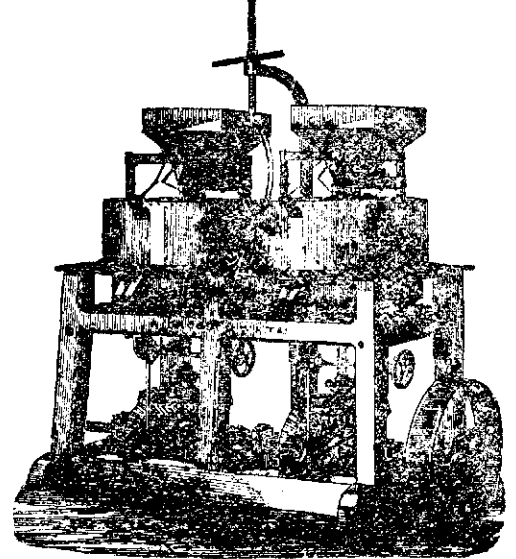
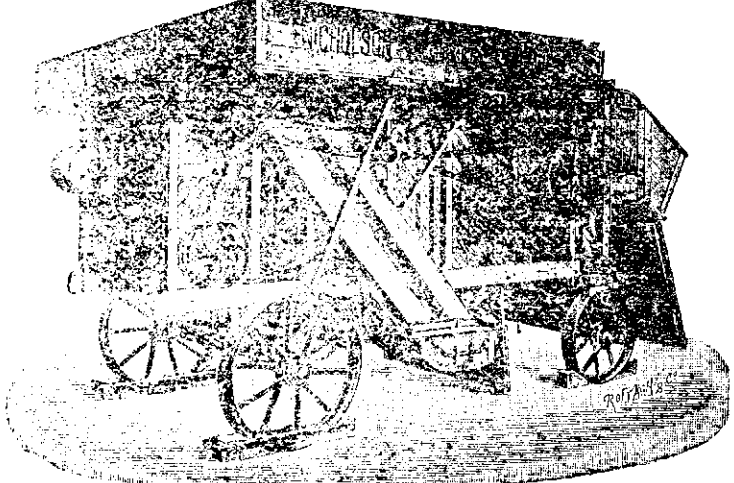
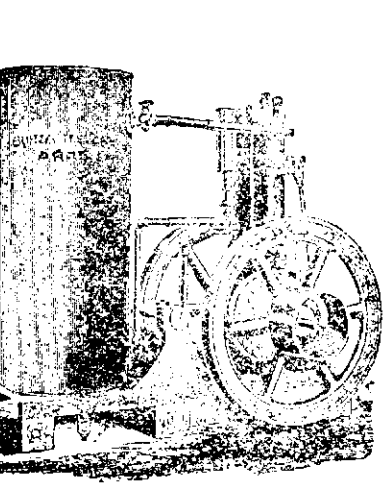
Nr. telefonului 604.

RATI BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Comandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și tot felul de mașini agricole și de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, even- pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața pământului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. „Catalog trimitem gratuit“.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizare nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola u. 7.

Premiat în 1889 la Paris, 1866 la Budapesta și încă alte 6 distincții. Inflințată la 1883. — Liferantul Tehnologiei reg. ung.

„UNIVERSAL”
 fabrică de calapoade,
JUHÁSZANTAL, Békéscsaba

Măsură se ia la caz de lipsă după autopsie medicală. Despărțământ separat pentru Ortopedie.

Ori-ce comande, chiar și după formă de gips.

Fabricațiile mele sunt din lemn uscat, bine pregătite.

Scânduri de lucrat, scaune, mese de croială și ace pentru ciobotari și pantofari.

Brevetele firmei »Universal« :

1. »Universal« pentru lărgirea încălțămintelor.
2. »Universal« calapoade, pentru cizme, mai ales ptu soldați, vânători și agricultori.
3. »Universal« mașini sistem nou.

Cereți CATALOG.

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ? !

Contra durerilor de stomac, foarte lăpșite în timpul mai nou între omniere, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp sănătos. Cine dar vrea să-și mențină sănătatea până la adânci bătrânețe, se întrebuințează

Nectarul Dr. Engel

renumit în urma succeselor de până acum !

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra mistuirii, e asemenea unui licheur de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmă stricăcioasă. Sănătoși și bolnavi pot așadar lua Nectar fără a-și strica sănătatea. Nectarul ajută cu o întrebuințare rațională la mistuire și la formarea sucerilor

Astfel se impune tuturor, ce voiesc să aibă stomac sănătos, întrebuințarea

Nectarului Dr. Engel

„Nectar”-ul este un excelent mijloc întâmpinarea catarului, sgrciurilor durerilor de stomac, a mistuirii anevoioase, și a greței. Se mai întrebuințează contra contipației, a colicei și a palpitației de inimă. Aduce somn și apetit, fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor nervoase. Folosit în cercuri mai largi s'a constatat că aduce veselie și poftă de viață

NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujarad G. govács, Gyorok, Mènes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécsku Torny, Világos, Egres, Nádas, Berzova Orczfalva, Merczfalva, Sándorháza, Bogarus, Szerb-Szi.-Péter, Perjamos, Szemlaá, Szárafalva Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Uj-Szent-Anna, Pankota, Silingyia, Taucz, Sztatinaa, Baja, Kaprucza, Brestovác, Rékás, Gyarmata, Bruckenau, Zsadány, Szent-András, Kis-beckerek, Mehala, Temesvár.

Păzitiivă de imitații!

Cereți expres „Nectar Dr. Engel”

Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție : Samo 300-0. Esența de vin 150-0, Sirop de micură 100-0, Vin roșu 100-0, Sirop de cireșe 100-0, Sirop de fragi 20-0, Aromă de Veremii 30-0, Anis etc. . . á 100. Aceste se mestecă.

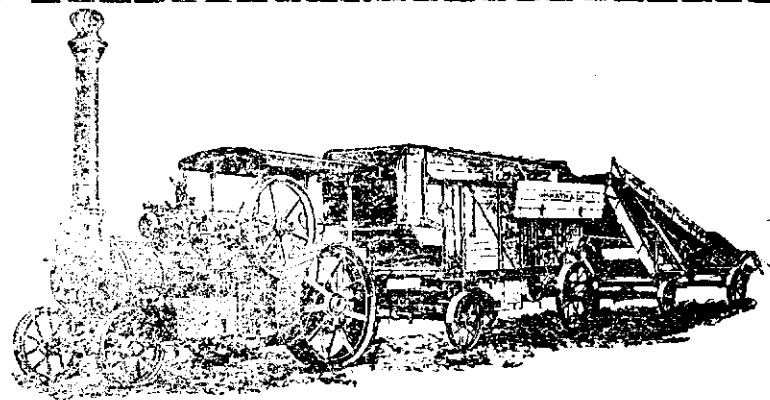
Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor grcat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 60.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașine de freerat (îmblătit) cu putere de vapor, motorică, minat cu cai și cu mâna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sfeclă.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună, cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Corespondență română.